

עַי תִּקְנָה שְׁלֵהֶם :

**ס' קפ"ו.** מַה שֶּׁשָּׂאָל עַל הַמִּים שְׁחוֹץ לְעִירוֹב וּדְאִי לֹא טוֹב עוֹשִׂין לְמַלְאוֹת מִמֶּנּוּ בַשַּׁבָּת וּמַה שֶּׁרְצוּהָ לַעֲשׂוֹת תִּקְנָה לַעֲמֹד צוּהִ"פּ בְּמִים זֶה טוֹת שְׂאִינוּ דוּמָה לְמַחֲצֵה תְלוּ"י דִּהֲתִם הוּי מִטַּעַם מַחֲצֵה וּמַחֲצֵה מַהֲנִי אִף בְּמִים אֲבָל צוּהִ"פּ דִּירֵן הוּי מִטַּעַם פֶּתַח וּפֶתַח אֲבִיָּא לֹא עֲבָדִי אִינְשֵׁי כַּמִּשׁ בְּשִׁיט וּפּוֹסְקִים לִכְךָ לֹא שִׁיךְ תִּקְנָה זֶו וְאִם יַעֲשֶׂה כֵן בְּטֵל כֹּל צוּהִ"פּ שֶׁם : א

**ס' קפ"ז.** שֶׁא' בְּעִיר אַחַת שִׁישׁ בַּה שְׁתִּים הֵינְנוּ שֶׁהֵנָּה מַחֲלָק אֹתָהּ לְרַחֲבָה וּגְדוּדֵי הַהַר שֶׁמֶכָאן וּמֶכָאן גְּבוּהִים יִיט אִךְ נִגְשֵׁר עוֹבֵר עַל הַנְּהַר וּמַחֲבֵר אֶת הָעִיר יַחַד וְהַגְּשֵׁר גְּבוּה מֵעַל הַמִּים יִיט אִם יִכּוּלִין לְעַרְבֵי שְׁתֵּי הָעִירוֹת יַחַד בְּלִי שׁוֹם תִּיקוֹן לְצַד הַגְּשֵׁר וְכו' . לְדַעֲתִי הַדְּבַר שְׁשׁוֹט דִּהֵינְנוּ דִּין הַמְּפֹרָשׁ בְּסִ" שְׁעִיב סַעִיף יִיז בַּחֲרִיץ שְׁבִין ב' בְּתִים וְנָתַן עֲלֵיו נֹסֵר וְכו' דַּמְעַרְבִין יַחַד דְּהוּי כְּפֶתַח וְאִם חוֹשֵׁשׁ רִימ' לְדִין הַמְּפֹרָשׁ בְּשִׁעַ בָּאֵם הוּי הַנֹּסֵר זֶה שֶׁלֹּא כִנְגַד זֶה דְאִין מְעַרְבִין אַחֵר כֵּן הִ"נ חוֹשֵׁשׁ לְאֵלוֹ הַבְּתִים שְׂאִינָן זֶה כִנְגַד זֶה גַּם זֶה אִינוּ דִּהֶשֶׁע מִיירֵי שְׁהוּי רַק ב' בְּתִים לְבַד וְהַנֹּסֵר אִינוּ זֶה כִנְגַד זֶה אִז נַחֲשׁוּ לְב' אֲבָל בְּעִיר כִּיּוֹן דַּעֲבִים בֵּית אֲבִיר בְּעִיר הוּי הַגְּשֵׁר זֶה כִנְגַד זֶה אִיכּ הִב' בְּתִים יִכּוּלִין לְעַרְבֵי יַחַד כִּי דְהוּי זֶה כִנְגַד זֶה וְאִיכּ כִּיּוֹן דְּאֵלוֹ הִב' בְּתִים נַחֲשׁוּ כַּחַד שׁוֹב כֹּל

צד יכול לערב עד ביתו שבצדו דהרי הוא עמו יחד בלי הפסק והרי בכל עיר הוי כן אף דריה מפסיק באמצע מ"מ מערבין יחד דכל בית שבכל צד נחשבו כולם כחד ומערבין יחד כן ה"נ בזה ולכן אין כאן ספק דמערבין יחד ואי"צ לתקן הגשר כלל וז"ב לפענ"ד. שנית להשואל מ"ש דהגשר פרוץ למים דממ"נ אם אין הנהר מפסיק בין שני צדדי ההר והעיר סתום מכל צדדיו ע"י הבתים וצוה"פ אי"כ גם המים אינו כרמלית והוי כבור ברה"י ואם המים בוקעין בין ב' צדדי העיר והמים מפסיקין בצדדי העיר אי"כ למ"ל הגשר הול"ל דהעיר פרוצה למים אך י"ל בזה גדרודי הנהר הוי כמחיצה אך הרי החשש שמא יעלה הים שרטון וגם מה יעשו בחורף אם נקרוש העלים אך מ"מ נראה דיעשו בצדדי העיר בהפסק ע"י הנהר יעשו צוה"פ ויעמדו הלחיים אצל ב' הבתים שבצד זה וצד זה ויהי' ענין מסייע בצד זה וצד זה שילכו דרך הצוה"פ ואז יהי' כל העיר סתום גם הנהר שבתוך העיר ויהי' מותר לטלטל בתוך העיר בלי מקפוק ומ"ש דהבתים יהי' שוין היינו דבלא"ה אין מערבין אחד כיון דנחלקו בהנהר ובוה בעינן שיהי' שוין זה כנגד זה והוי כפתח ומערבין אחד :

**ס' קפ"ח.** ע"ד תיקון עירובין בק"ה בע"ד הישן שנתתי להם עצה דאף דהשר

א) כוונתי במ"ש כמ"ש בש"ס ופוסקים דמכואר בש"ס ופוסקים דהוי ללא דרך לעשות פתח לא נחשב פתח ואי"כ היה במים לא נחשב פתח כי מה לי זה או זה וקרן זוית עדיף דשם נתי לאין דרך לעשות פתח מ"ה אם עשה פתח הולכין דרך שם אבל במיאל אין הולכין כלל וכיון דמכואר בעירובין דף ו' דפתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי מכ"ש במיאל והפ"מ כה"ל שירובין כתב בפירוש דפתחא במיאל לא עבדי אינשי. וכהה מה שחזר השואל וכחך דהתוס' בעירובין דף ו' כ' דהוי להוי מונוות ומשקוף הוי פתחא אף בקרן זוית הנה עשר איני תחת רגלי בעלי התוס' ובגמרא אין דברייה מוכרחין דיל' דהוי דבעינן שיחשב פתח ולא פתחה ויועיל להיתר הטלולא בעינן שיהי' דוקא כעין פתח דבעדי אינשי ולא כמקום שאין הדרך לעשות פתח אבל התם כדף ה' דמירוי התם לענין דבעינן כמנין וחלרות פתוחים לחוכו ולא"כ שם אטו בעינן דוקא פתח ולא פתחה דהתם רק הכוונה שיהי' נכסין דרך שם כמים וכני חלרות ולו יחא ללא הוי שמו פתח כל דפתוחין לטס הוי עליו תורת מבי ולא בעינן כזה שם פתח דוקא וכדבעדי אינשי מיהו מה אני לחלוק על דברייהם על נס לדברייהם אין ראי' דהתם בקרן זוית כיון דבגמרא הולכין ובאין דרך שם בעינן פתח רק המקום מקלקל שם פתח כזה היכי דליכא תוואר פתח ממש אין המקום מכתל ממנו תורת פתח אבל במים דלין שם יולא"ס וכא"ס כלל כיון דהוי תרתי לריעותא דכתיב לא עבדי פתחא וגם אין יולאין וכא"ס לא מהני חד למשליותא לרהות תרתי ולא הוי עליו תורת פתח: וגם מ"ס ראי' בעירובין דף י"ב גבי לשון ים הכנסם לחצר בא"ס פתחא בעשר אי"כ כלום ופ"ש"י דהוי כפתח וכן הכי"א בשם הלבוש שם ומוכה דפתחא במיאל עבדי אינשי עכ"ד הנה אני מומר ולפעטת הנה זה ודאי א"ה להכירש החוש דיותר הדרך לעשות פתח בקרן זוית כיון דעב"ס אפשר לומר דרך שם מלעשות פתח במים דל"א לומר דהוי ע"ד שם דא"כ למה נחשב שם כפתח הרי בלי זוית ומשקוף לא נחשב פתח כדל"א בשם אין דרך לעשות פתח שם אף הענין כך הוא דלא דמי כלל להדדי דהוי דהוי תחלה מהי"נה מעליא ונסרף אז יהי' במקום שיהי' כיון דלין כו רק עשרה עשור פתח אין זה פתחה לכפל תורת מהי"נה ולמסור המקום כיון דהוי פתוח תחלה רק לומר דהפרשה מכתלו כל דהוי עשרה ועשרה כפתח אין זה פתחה אבל היכי דלא הוי תחלה מהי"נה יב"ל והי' מסור לגמרי להיתרו ע"י פתח זה כזה בעינן שיהי' תוואר פתח ממש במקום דעבדי אינשי פתח ולא במקום שאין דרך לעשות פתח אין זה מהי"נה מליסורו וז"ב וזמ"ת לפענ"ד :

דהשר לא רצה למכור רשותו נתתי עצה או לשכור אצל הקאמיסער שלו או אוקענאם או שיקנו הרשות מאת שר היל הקיר"ה או שיבקש איזה אדם חשוב אצל השר ליתן לו רשות להניח שם חפציו או עצים ברחוב כל העיר באיזה מקום שירצה ואז ישכרו מן הישראל זה הרשות וכעת רוצים לעשות גם בעיר החדש עירוב אך שם יצטרך העירוב לעמוד אצל הבחנים של השר עצמו. לא ידעתי מה זו שאלה דמה בכך שיעמדו אצל בתיו אם קונין רשותו עפ"י אחד מאוּמנים הללו יכולין לעמוד אצל בתיו בלי חשש כלל ואם כוונתו להשר לא יניח להעמידו אצל בתיו בזה מה אני יכול לעשות אין זה נוגע להוראה אבל מצד הוראה יכולין לעמוד אצל בתיו ומ"מ איני אוסר ע"ם אחד מאוּמנים הללו :

**סי' קפ"ט. שא' תתומין אשיבחו**

בקצרה הנה אם הולך באמת באלכסון ודאי שלו יותר מאלפים כפי ערך האלכסון דהוי יותר מן הרבוע בשוה וכן מורה להדיא לשון השי"ע בסי' שצ"ט בטעם יורד אבל לילך בשוה יותר מאלפים אין נראה דמשמעות השי"ע והפוסקים לשון אלפים משמע אלפים דוק ולא יותר מאלפים שוב ראיתי בהה"מ כ"ז משבת הלכה ב' שהביא ב' דעות בזה והעלה דהעיקר דבשוה אין לורק אלפי' רק באלכסון יכול לילך יותר: **סי' קצ"ב. ומה ששאל אם במקום אחד יכול לילך לשם שאין שם יותר**

מאלפים אך מחמת סיבה אין רוצים לילך דרך שם אם יכולין לילך דרך מקום הרחוק יותר מאלפים מכה כל הראוי לביילה וכו' הנה זה ודאי אינו ומתנוכ מוכח דלהטוברים דבשוה אי' לילך רק אלפים ודאי מוכרח כן דהרי יכול לילך דרך אלכסון יותר מאלפים ואעפ"כ בשוה אינו יכול לילך רק אלפים רק גם להמתירין לילך בשוה נמי מותר כשיעור אלכסון מ"מ דוקא התם כיון דחול' נתנו לו שיעור אלפים נתנו לו הם ואלכסונן אבל בלא"ה ודאי לא מהני לילך במקום רחוק במקום שהי' יכול לילך בקרוב וכן מוכח מלשון הרמ"א בסי' שצ"ט סעיף ח' במדד ומצא במורחית צפונית יתירא על שכנגדה במורחית דרומית לא מבעיא להטוברים דמותח החוט באלכסון ודאי מוכח כן דאי' לילך במורחית דרומית רק כפי מדתה ואין לו היתר כה שבמורחית צפונית יכול

לילך יותר ואף להמקילין שם שמוחה בשוה מ"מ היינו רק אם במורחית הוי המדידה רק אלפים או פחות לכך הולכין אחר מדה זה אבל בלא"ה ודאי אסור לומר הואיל שיכול לילך דרך קרוב והכלל דכל הראוי לביילה יעיין בחבורנו בעוה"י מ"ש כמה פעמים בשם הרשבים ב"ב דף פ"א דכל הראוי לביילה לא אמרינן רק בסניף המצוה ולא בעיקר המצוה עיי"ש :

**סי' קצ"א. שא' אם מותר לילך חוץ לתחום בשבת להתפלל בעשרה הנה**

כבר ראה ר"מ מ"ש המג"א בסי' תט"ו דאפי' לערוב ערובי תחומין לילך למנין אוסר המהרי"ל ואף שהמג"א מתיר היינו רק ע"י עירוב אבל בלי עירוב מודה דאסור ומה שהעיר ממה דר"א שיתיר עבדו והשלימו לעשרה מכה דהוי עשה דרבים עיין במג"א סי' צ' דדוקא אם מוכה הרבים הוי עשה דרבים אבל אם אינו מוכה הרבים לא הוי עשה דרבים גם י"ל התם לא שיתירו תחלה רק ציות לצרפו לעשרה ובמה שיתפללו בעשרה והרי עבד אין מצטרפין בע"כ יהי' נעשה משותר וא"כ הוי בעידני' לכך דוחה עשה דרבים אבל לילך למנין דלא הוי בעידני' י"ל אף בדרבנן אסור כיון דשבת הוי עשה ולי"ת וכל שמגניא סי' תמו וגבי ר"א הוי רק בדרבנן כמיש המג"א סי' תמו וגבי ר"א הוי רק עשה לבד לכך דחה ולא תחנם לא שייך בעבד כיון דהוי בר מצוה ושוה לאשה מיהו במה דמשני השי"ע דתרי הוי' שחרר חד ונסיק בחד אי"כ בזה בע"כ הוי השחרור קודם התפלה יהי' מוכח דנדחה אף דאינו בעידנא מיהו י"ל גם בזה לא שחרר תחלה רק אמר שוה יצטרפו למנין והיציא לתרות ע"י מה שמתפללין ומצטרפין אותו ולדינא ודאי אין להתיר לילך למנין בלי עירוב: (נשמט מלע"ה) שיי' לפ"ש בטה"ח דהייני דעשה דוחה ל"ת היינו רק אם מכוי' לשם מצוה אבל באינו מכוי' לשם מצוה אף דמצוה אי' כונה היינו אם עושה דרך היתר אבל בעושה דרך איסור רק דדוחה בעי כונה עיי"ש אי"כ י"ל ר"א ודאי כוון לשם מצוה לכן שיתיר עבדו ודחה מצוה דרבים לעשה דלעולם וכו' אבל בזה"ו יש לחוש דלמא לא יכוונו לשם מצוה לכך אין להתיר שום איסור עבוד קיום איזה מצוה:

**סי' קצ"ב. שא' אם להספיד בע"ש אחר חצות לעשיר נכבד הנת**

חס להזכיר זה ומעולם לא נשמע כזה ומה שרצה להביא רא"י מלידה דאין אומרים צ"ה ומספידין אין רא"י דבלידה אין הטעם מכח מועד רק מכח תוקף הדין ולכן בהספד ש"ה שייך זה אבל בע"ש אחר חצות משום החללה קדושת שבת ודאי כמו דאין אומרים צ"ה אין מספידין ומה שהביא רא"י מחכם בפניו דמספידין אין זה רא"י דדעת הטו"ז הל' ר"ח ס"י ת"כ והל' חנוכה ס"י עת"ר דבאמת גם צ"ה אומרים לחכם בפניו עיי"ש שכן העידו בשם הרמ"א וכן עשו לו ועיין בטו"ז הל' חנוכה בסם הלבוש משמע מלבוש ג"כ דדין צ"ה והספד שוין עיי"ש ולכן אף להסוברים דגם לחכם בפניו אין אומרים צ"ה מ"מ להסו"ך אין להקל להספידו ע"ש אחר חצות ושוב ראיתי בפמ"ג ס"י תקמ"ז במשצות משמע מדבריו דאין להספיד ע"ש אחר חצות והדין דין אמת כתבתי ואין להאריך בזה :

לבנה ולכן א"ש דגוף ברכת הלבנה ברוך מחדש חדשים לא נחשב מ"ע שהו"ג כיון דזה שייך רק על לבנה בחדושה והוי מניעת הברכה מצד הלבנה שלא נתחדשה עד היום ולא מכח הזמן אבל ברכת אשר במאמרו וכו' היום ולא מכח הזמן שעה וא"כ כיון דשייך לברכה תמיד ואעפ"כ לא קבעיה רק בזמן חידוש לבנה שפיר נקרא ברכה זו כ"ע שהו"ג ולכן ראוי לפטור בזה הנשים. וז"ש עמ"ש לו דבמערבא מברכין מחדש חדשים א"ל הווא נשי דידן מברכות כלומר דברכה זו לבדה שייכא אף בנשים דברכה זו לא הוי מעשה הו"ג אלא כד"ר דמברך אשר במאמרו וכו' דברכה זו שייכא על כל מעשה בראשית ואעפ"כ לא נתקנה רק בזמן חידוש הלבנה לכך שפיר הוי מעשה הו"ג וזה ל"ש לנשים רק לאנשים ואח"כ בינוני בישוע"ק הרגיש במקצת דברינו :

**ס"י קצ"ד. במ"ש בס"י ת"ח סעיף ה' לענין פ' האינוני תמה הטו"ז**

**ס"י קצ"ג. במ"ש המג"א בס"י תכ"ז דנשים**  
 פטורות מקידוש הלבנה  
 דהוי מ"ע שהו"ג ובחידושי תמהתי עליהם דמ"ע שהו"ג לא הוי רק אם גוף המצוה שייך בכל יום בשנה ואין מניעת קיומה רק מכח הזמן בזה נחשב מ"ע שהו"ג אבל בלבנה אין המניעה מכח הזמן רק מכח גוף הלבנה שאינה מתחדש רק מחדש לחודש ול"ש לברך אחר שכבר הולכת וחוסרת והוי כאלו לא ה"י לבנה מעולם וא"כ אין המניעה מכח הזמן ולכן ל"ש לומר דהוי מ"ע שהו"ג וראיתי שזה י"ל ע"נ מ"ש בסנהדרין פ' ה"י בורקין וז"ל אל"ר אל"ר במערבא מחדש חדשים א"ל האי נשי דידן נמי מברכי אלא מה

על הרמ"א שלא הביא את דבר שאין אנו נוהגין כהש"ע ועיין בספרי סת"ם ולפענ"ד צדקו דברי הש"ע מאד כיון דקיי"ל דאין לסיים בדבר רע אבל רעת עכרים אינו רעה ואי"כ ה"נ אם יסיים באמרתי אפאיהם אשביחה מאנוש זכרם פסיים בדבר רע על ישראל ח"ו אבל אם יסיים אצל לו חכמו יסיים בדברי רע על עכרים וזה אינו רעה לכך יסיים ויתחיל בפסוק לו חכמו וכן בהסוף יסיים ואין מידי מציל כי הוא טובה כנלפענ"ד נכון :

**ס"י קצ"ה. שא"תו למי דברי הפר"ח**  
 שמהני תשלומין לק"ש

מברך כד"ר דאדרי אשר במאמרו ברא שחקים וזה אין לו הבנה מ"ש האי נשי דידן נמי מברכי וכי דרך נשים לו לדבר דרך קנתור והיתולועיין במהרש"א שנדחק לדרכנו א"ש ההחלוק הוי כך דברכת המחה חרדים הוי שייכא רק על הלבנה לברך אבל בברכה אשר במאמרו וכו' וברוח פיו כל צבאם וכו' זה הוי ברכה כוללת על כל מעשה בראשית ואין לו ענין לקידוש הלבנה דוקא רק מה דנתקן זו ברכה עכשיו היינו ע"ד מ"ש הטו"ז בהל' שחיטה בברכת שחיטה וברכת אירוסין דהוי הודאה על איסור עריות רק דנתקן בזמן הנשואין עיי"ש אי"כ ה"ג הך ברכה דאשר במאמרו וכו' שייכא תמיד על כל מעשה בראשית רק דתקנוהו עכשיו בזמן חידוש

כמו לתפלה אם מהני נמי ליצי"מ ולהלל. הנה הדבר פשוט דליצי"מ מהני השלמה כמו לק"ש והיינו דבזה כיון דבזה כל הימים שוין שייך ב"י תשלומין אבל בהלל כיון דיומא דקא גרים ואין בו שייכות בימות החול לא שייך ב"י תשלומין ואף אם הוי ב' ימים ר"ח או בימי החג נראה דאינו דומה כיון דבק"ש אף דאינו מחויב אם קרא פ"א מ"מ אם קורא עוד ליכא עברה דהוי כקורא בתורה וכן בתפלה לחד דעה בש"ס הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו ולכן שייך ב"י עכ"פ תשלומין אבל בהלל כיון דאחז"ל בברכות כל האומר הלל בכל יום ה"ו מחוץ ומגדף אי"כ נהי דביר"ט הוי החיוב לומר הלל פ"א מ"מ אין

בודאי על המשכיר לבדוק דבש"ע סי' תל"ה נקט בלשונו ישראל היוצא מבית עכרם משמע דוקא אם הבית של עכרם בזה מחלק שם בין יש לו בית אחר או לא אבל אם הוא ביתו רק שמשכירו לנכרי ודאי חייב לבדוק בכל ענין אף למה שמביא הרמ"א דיש מקילין כשנבנס בו עכ"ם מ"מ היינו רק בבית עכרם ולא בבית ישראל שמשכירו לעכרם אף דכאן משכירו למוזג בו חמץ מ"מ אין לחלק בזה ואינו דומה למ"ש אני בעוה"י בחבורי ק"ס דבחבורי מיירי במוכר חמץ לנכרי דאז כיון דהוי דעת אחרת מקנה מהני אבל בחמץ הזה אם יהי נמצא בבית הרי אינו דעתו כלל שמקנהו לנכרי אי"כ הוא אינו מקנה לנכרי והנכרי אינו מכין לקנותו כלל ודאי הוא מחויב לבדוק החמץ שלו דהוי ככל חמץ אף דמבטלו מ"מ צריך לבדוק ג"כ וה"ה בזה ח"ב :

**סי' קצ"ז.** שא"י נדון בדיקת חמץ שצריך לבדוק גם בחנות אם די בברכה אחת או דנימא דהליכה הוא הפסק הנה בזה כבר ראה הדעות בזה ועיין בחבורי סה"ח הל' ר"ה סי' תקצ"ב מ"ש בזה ובנדון הבדיקה נראה שיעשה כך שיכוין בשעת ברכה שאינו יוצא בזה רק להבית ולא להחנות או שיעשה אח"כ איזה הפסק בכוונה כדי שיצטרך אח"כ ברכה אחרת ואין בזה משום גורם ברכה שא"צ המבואר בארו"ח סי' רט"ז כיון שעושה כן מכת ב' דעות בזה וכיון דיש פלוגתא מותר לעשות כן :

**סי' קי'.** מה דפסקינן בסי' ת"ט סעיף ב' בהג"ה ועכר"ם שהגניח חמץ וכו' וכן הוא בחוה"מ צריך לעשות לפניו מחיצה.

לכאורה נלפע"ד דהיינו דוקא במקום שנהגו היתר בפת של נכרים אבל במקום שנהגים איסור הנה אם אין צורת הפת משונה ג"כ יש לחוש דלמא יסבור דישאל הוא ולא שייך בדילי מיני' אבל אם צורת הפת של נכרים משונה משל ישראל כמו שדרך להיות בינינו פת של בני חיל אי"כ כמו דמהני שינה צורת הפת לענין חשש בבי"ח דמותר לעשותו עם חלב לכתחלה ולא חיישינן שיטעה לאכלו עם בשר כיון דיש שינוי אי"כ הי"ג בזה כיון דלנו נחשב פת של נכרים איסור גמור במדינתנו ויש הזכר לפת של נכרים בפ"ע לא חיישינן שיבא לאכלו כיון דבדילי מיני' כולי שתא ודומה לכה דאמרינן בש"ס דאם של הקדש הוא א"צ

אין להוסיף עליו ולומר ב' פעמים ביום הלל וכל המוסיף גורע לכך אין בו השלומין ג"כ וח"ב ופשוט :

**סי' קצ"ז.** המג"א והאחרונים בסי' ת"ל הביאו דעת מהרש"ל שיש לאכול מעט מקמח דפסחא כדי לתלות וכר והמג"א חולק עליו ונראה דמהרש"ל לשתחו דס"ל בש"ע סי' תצ"ח בנתערב דם בהמה ודם ח' חיישינן שמא מכסה דם הבהמה לבד וכר והובא בטרו"ז שם מוכח דס"ל דבלח בלח נמי אין בילה ממש והטרו"ז באמת השיג עליו ובחינושי להל' יו"ט הבאתי רא"י למהרש"ל מתוס' חולין ופרשתי כוונתו דבלח בלח בנתערב ממיא נמי משכחת לה שלא נתערב יפה יפה רק דיש לו תקנה שיערבנו יפה יפה עיי"ש אי"כ איש דכאן בקמח בקמח נהי דהוי לח בלח היינו לחומרא דבעינן ס' אבל מ"מ יש לחוש שמא לא נתערב יפה יפה ואף אם נימא לו לערבו דלמא ישכח מלערבו יפה או דבהרבה קמח אף אם יערבנו יפה שמא לא יוכל לערבו כ"כ יפה או שמא לא ידקדק לערבו כ"כ יפה לכך צוה לאכול מעט ולכך אם יש כאן חשש חמץ שלא נתערב יפה יתלה שכבר נאכל והוי כאן סטיקי טובא שמא אין כאן חמץ כלל ואם יש כאן שמא נתערב יפה יפה ואם לא נתערב שמא נאכל כבר כנלפע"ד דעת מהרש"ל ולשתחו בזה דס"ל אף בלח בלח אין בילה ממש ולדידי' נראה אף בשאר איסורים דמותר ביש ס' אין היתר רק לערבו יפה יפה תחלה קודם אכילה דבלא"ה חיישינן שמא עומד במקום אחד האיסור בפ"ע ונהי דלא נהגינן הכא בפסח יש להחמיר כן ודריק :

**סי' קצ"ז.** מה דמסתפק במערב ק"פ חמץ במצה אם קיים עשה דתשבתו. אין

כאן מקום ספק דמ"ג"ג אם נתערב ממילא ודאי אין כאן קיום עשה דכל עשה בעינן שהיה נעשה בידי אדם לא בנעשה ממילא ואם ערבו בידיים אף אם מותר לבטל ק"פ כדעת הכותבין מ"מ תשבתו לא קיים דהרי עיקר השבתה הוי להראות שאינו חמץ בו ולא ניחא ל' ב' וכשמערבו אדרבא מגלה דעתו דניחא ל' ב' ורוצה בו לכך ודאי לא הוי השבתה :

**סי' קצ"ז.** שא"ה באחד שהשכיר ביתו לנכרי ב"ג בניסן למוזג שם י"ש אם מחויב המשכיר לבדוק שם חמץ : תשובה.

לדעת רש"י והר"ן שביטול לאו מטעם הפקר הדפקר לא מקרי רק בפני ג' רק מטעם גילוי דעת ולפ"ז אחת"ם נשאר החמץ של הלוח כבתחלה ואחת"ם לא שייך סברת הר"ן הא דמהני ביטול עיי"ש ולפ"ז לא מצי המלוה לזכות בהמשכון כלל ולפ"ז אם הלוח מוחזק בהפרעון יכול לומר קים לי כהפוסקים דביטול לא הוי הפקר אבל אם הפס המלוה יכול לומר להיפוך קים לי דביטול הוי הפקר וצריך לשלם החוב חוץ המשכון כ"ג לי. שוב ראיתי שזה ליתא להנה בודאי אם ביטל בינו לבין עצמו הנה מן התורה די בינו לבין עצמו אבל מדרבנן צריך ג' וא"כ שלא יעבור בב"י מן התורה די שיקפיר בינו לבין עצמו אבל מ"מ לענין שמצי לזכות בו אחר אין מצי לזכות בו דמדרבנן צריך ג' דוקא ועוד אף אם ביטל בפני ג' מ"מ לא מצי אחר לזכות בו דזה דמי למה שמבואר באר"ח ס"י שמ"ו בהגיה שאף אם הפקיר בהמתו בפני ג' מ"מ לא מצי אחר לזכות בו דלא הפקיר אלא להפקיע איסור שבת וכתב שם הט"ז דלא הפקיר אלא ליום השבת כן ה"נ לא הפקיר אלא להפקיע איסור חמץ ולא הפקיר אלא ליום הפסח וכן במכירה כתב הר"א כן בסי' תמ"ח ושם בספ"ט רמ"ו שלא אמרינן שלא עשה אלא להפקיע איסור חמץ משום דבמכירה צריך להיות יכול לעשות בו כל חפצו למכור לאחר כמו מעשה דביטל חורון וכו' עיין בסי' רמ"ו אבל בהפקר שפיר אמרינן כן דלא עשה אלא להפקיע איסור ולא הפקיר אלא לימי הפסח ולא מצי אחר לזכות בו כלל ונשאר לבעליו בלי שום זכ"ל כנ"ל ברור לדינא: ס"י ר"ב. שאר"ה יהודי רדף בפסח אחר גנב עכ"רם ולקח ממנו חמץ שגנב במק"א ונתודע הדבר שלקח החמץ לביתו שלחתי אחריו ושאלתי למה לקח לביתו הלא ידוע שחמץ בפסח אסור לקחת לבית והשיב שידוע שחמץ זה של ישראל הוא אשר מכר לעכ"רם וה"י כי ישאל ישראל עבדו או אחריו לו ואמרתי לו מהיכן לישראל חמץ בפסח וצויתי לו לבער החמץ הלז מאחר דדעתו ה"י לזכות או עבדו או עבדו איהו ישראל אחר הגם לישראל האחר לא קנהו דהיתרא ניהא ל"י למקני ולא איסורא עכ"ז כיון דדעת הישראל המוציא לא לזכות לעכ"רם ה"י וגם אפ"י בדעתו ה"י לזכות להעכ"רם הקונה החמץ אין זכ"ל לעכ"רם וסתם גביה יאוש בעלים הוא והעכ"רם הקונה נתייאש

א"צ מחיצה בדבילי מיני' כן ה"נ לדידן בפת נכרים זמה דאמרינן בש"ס בשל הקדש וכו' נראה דהיינו וקא בשניה צורת הפת רק דמייירי במקום דנוהגין היתר בפת נכרי לכך חיישינן לאכילה ואינו בדיל רק בשל הקדש אבל באם לא שינה צורת הפת אף בשל הקדש אסור דסוף סוף יש לחוש שישכח שהוא של הקדש ויאכלנו או אף אם נאמר דבהקדש אף בלא שינה כיון דהקדש איסור חמור ובדיל מיני' כל השנה א"כ רמ"א אנפשי' ומוכיר ואף בלא שינה לא חיישינן שמא ישכח ויאכלנו ואינו דומה לבב"ח דהתם אוכלו בפ"ע משא"כ בשל הקדש בדבילי מיני' לגמרי אבל בשל נכרים דלא הוי איסור חמור כ"כ ולכך בלא שינה חיישינן נהי דאינו אוכל פת של נכרים מ"מ לא רמ"א אנפשי' כ"כ למזכר כיון אף יטעה אין כאן איסור חמור לכך חיישינן שישכח ששל נכרי הוא אבל באם שינה צורת הפת דניכר ששל נכרים הוא וכיון דיש ב' למעליותא דשינה צורת הפת גם בדיל מיני' כולי' שתא מכח איסור פת נכרים נראה דיש לסמוך להקל בפרט ע"י כפיית כלי ואין להטריח לעשות מחיצה בחוה"מ אם אי אפשר להחיות לנכרי כנ"ל בזה דעיקר הגרזה דרבנן הוא דיש לסמוך ע"ז בענין שוכרתי:

**ס"י ר"א. כתב** המג"א תמ"א ס"ק ו' דישראל הממשכן מיד ישראל חברו עובר עליו דקונה משכון וכו' והנה בסי' ת"ג מבואר דמ"מ גם הלוח צריך למכור החמץ שיש לו במשכון אצל אחר ולפ"ז ג"ל דין חדש באם הלוח עשה שליח למכור חפצו והמשכון בכלל והשליח עבר ולא מכר והלוח לא ידע מזה וגם ביטל כדינו באופן שהחמץ שלו מותר בהנאה כיון דה"י אנוס במכירה וביטל ונשאר כל חפצו בהפקר וגם המשכון נעשה הפקר גמור להני דעות דביטול מטעם הפקר והמלוה ג"כ מכר כל חפצו והמשכון בכלל ואח"כ חזר ולקחו מהנכרי כנהוג אם המשכון הוא בחצרו של מלוה המשתמרת או שהמלוה צימד אצל חצרו או קונה לו החצר את המשכון דהוי דבר של הפקר והלוח עדיין לא זכה כלל בהחמץ כיון שאינו תחת ידו ונשאר הפקר זכה המלוה מן הפקר והוי שלו וגם החוב חייב לשלם למלוה ואין המשכון נכנס בכלל פרעון כלל והוי שניהם של המלוה החוב והמשכון אך היינו שק"א להני דסבורים דביטול הוי מטעם הפקר אבל

כדרך אכילתן אסור מדרבנן אבל הטאביק שהוי  
דרך נחירין ודאי אין בו חשש כלל וכן הראני  
בספר עקרי הד"ט בשם מור וקציעה להרב מהר"י  
עמדין שכתב בשם אביו הגאון ח"צ דאין בטאביק  
חשש כלל ואף אם נעשה בפסח ביד נכרי נראה  
נמי דמותר כמ"ש בתשובה מכבר והוגד לי שגם  
בתשו' ב"א כתב כן דמה דנעשה ביד נכרי הו'  
כתרכו קודם זמנו דמותר בהנאה לאחר זמנו לכן  
אין לחוש בזה כלל וז"ב :

**סי' ר"ה, שא' בנדון הטאבאק בפסח הוי**  
זה ג' שנים בא לפה קו

ערעור כזה וצחקתי דלו יהא אם היינו רואין  
בעינינו אשר ה' נותנים בו י"ש ק"פ הרי נפסל  
מאכילת כלב קודם זמנו ומותר עכ"פ בהנאה  
אחר זמנו ובפרט כיון דהוי שלכד"ה דאטו י"ש  
וכדומה עומד להריח בו הרי נעשה רק לאכילה  
והוי שלכד"ה וא"כ מחמץ ממש אין בו איסור  
רק דרבנן ובודאי יש להקל בזה אם נפסל מאכילה.  
כלב קודם זמנו ואח"כ הביאו לפני ספר עקרי  
הד"ט הביא בשם שאילת יעב"ץ בשם אביו  
הגאון ח"צ ששחק על האוסרין ונהגייתו ומאז  
והלאה שקטה פה הקול וכולם מרחיחין טאבאק  
בלי שום חשש כלל :

**סי' ר"ו, מה' שמסתפק בענין ביטול ומכירת**  
חמץ דאין כל המדינות שוין  
יש שהוי בהם היום קצר ויש שהוי בהם היום  
ארוך אם יכולה מדינה אחת לסמוך על השני'.  
לדעתי ודאי לא כן הוא רק כל אחד נדון כפי  
מקומו סמך לזה מה דאמרינן אין להקדש אלא  
מקומו ושעתו ה"ה נמי בזה וראי' קצת מרפ"ב  
דמסותם דפריך שם על לשון המשנה דכל שעה  
שמותר לאכול ולא תני כל שעה שאוכל מאכיל ולמה  
לא משני כה"ג דכל שעה שמתר לאכול במדינה  
אחת מאכיל במדינה אחרת ובע"כ אין חילוק  
כלל וז"ב :

**סי' ר"ז, בדין גידולי חמץ דעת הח"י דמותרין**  
והמק"ח דחה דבריו ולפענ"ד

הדין עם הח"י דמה שהביא המק"ח ראי' מאס לקח  
הימנו כרכר נ"ל דאדרבא כיון דקיי"ל בכל האיסורי'  
זח"ג מותר רק בחמץ ועי' קיי"ל דזו"י אסור וכי'  
המג"א בפי' תמ"ה הטעם דה"ט כיון דחמץ ועי'  
במשוה לכן זו"י אסור א"כ בחמץ לאחיהם כיון  
דקיי"ל דבטל ברוב פשיטא דזח"ג מותר א"כ  
הגדולין

נתייאש מהחמץ שלו אם יתנו לעכו"ם הוי בדרך  
מתנה וזה אסור ע"כ צויתי לבערו יורני אדמו"ר  
אם כדן הוריתי: תשובה. יפה הורה כי נהי מה  
שכוון לישראל לא מהני כיון דאיסורא לא ניחא לי'  
דלקני וגם הוא לא רצה לזכות בו לנפשו ומה  
בכך דהנכרי מיהו עכ"פ הוי כחמץ של נכרי באחריות  
הוי עדיין מיהו עכ"פ הוי כחמץ של נכרי באחריות  
ישראל כי אף דאין דין שומרים לנכרי כמ"ש בח"י  
סי' תמ"א מ"מ כיון דבדיניהם ה' חייב לשלם  
לנכרי בעל החמץ הוי נמי באחריותו לכך היטב  
הורה לבערו בפסח :

**סי' ר"ג, מה' שמסתפק באם הלוח עכרים לישראל**  
וקיבל ממנו משכון או אח"כ מבר  
ישראל הלוח החמץ לנכרי והנכרי נתן לו המשכון  
שיש לו מישראל הוה לדראון על החמץ ואח"כ  
החזיר הישראל המשכון להנכרי ולקח ממנו  
החמץ: תשובה. הדבר פשוט דלא נקנה בו החמץ  
בתורת כסף כי אפי' ישראל אם קדשה במשכון  
דאחרים היכי דלא קנה המשכון אינה מקודשת  
כמבואר באהע"ז סי' כ"ח א"כ ממילא במכר לא  
קנה וכדמוכח בפ"ב דקידושין בסוגיא דמקדש  
במלוה דמכר וקידושין שוין ומכ"ש בנכרי דהוי כן  
ואם ה' אומר שקנה החמץ בהמלוה שיש לו  
בידו נמי לא קנה כדמוכח בקידושין הג"ל וח"י"מ  
סי' קצ"ט סעיף ב' וסי' ר"ד סעיף י"ד ואף אם  
דעתו לשקעו לא מהני לקולא רק לחומרא כדמוכח  
בה' קידושין סי' כ"ח דאין מחלקים שם הפוסקים  
כלל בין דעתו לשקועי או לא מוכח דבכל ענין  
אינה מקודשת וא"כ ה"ה במכר לא קנה והך  
אומדנא דדעתו לשקועי הוי רק לחומרא אבל לא  
לקנות בו חפץ או אשה להוציא הדבר מרשות  
לרשות בזה בענין שיהי' הדבר מבורר שהוא שלו  
ולא מכה דעתו לשקועי וז"ב :

**סי' ר"ד, שאילתו בטאביק אם יש בו חשש**  
חימוץ. הנה כבר כתבנו

בכמה דוכתא שאין בזה חשש חימוץ דלו יהא דהוי  
בו איזה חמץ הוי כחרכו קודם זמנו דמותר בהנאה  
לאחר זמנו ואין לו ענין ליי"ג ומ"ש המג"א דטאבאק  
צריך לסגרו בחדר נראה דהוא מיירי בטאבאק  
הנקרא טטוין ששותין אותו בעשן דזה נקרא שתי'  
לכן אוסרו דחושש לדעת הרא"ש שהביא בסי' תמ"ב  
דחרכו קודם זמנו מותר בהנאה אבל לא באכילה  
זח"ג כיון דנקרא שתי' לכך אסור אף דהוי שלא

שמה ישכחו ויתנו לתוך פיהם ואמר לו רע"א איך לא ילקטו אלא טהורים ועיני בתוירט דרע"ק ות"ק בחזק שיטה קיימא ושכן מסק הרמב"ם כת"ק ואיכ מוכח דלא גזרינן דלמא אתי למיכל מיני' ואין לומר דתבואה שלא נטחנה לא שכיה שיאכלו ממנו דהמעין בפ"ק דפסחים דסריך שם דרבנן אדרבנן ודר"י אדר"י וקאמר שם מתוך שלא התרת לו אלא ע"י קטוף וזכור הוא משמע דבלא קיטוף גזרינן אף בשבליים למאן דגזר ואיכ למה לא חיישינן הכא אלא ודאי דגדוליה תרומה כיון דרבנן הוא לא גזרינן דלמא אתי למיכל מיני' אף דישנו תרומה דאורייתא ועיקרו בא מדאורייתא אעפ"כ כיון שעכשיו דרבנן לא גזרו איכ ה"ה בחמץ דרבנן או שעות דרבנן לא גזרינן ומותר אף ליגע בו ממש ולטלטלו להדיא וז"ב לדינא ואינו דומה למ"ש ביר"ד סי' פ"ח בבשר עוף על השלחן עיי' בסר"ש שם דף ק"ד ד"ה אבל הכא וכו' דכי מסיק להו היינו אכילה וכו' כלומר דשם חזק גזרה הוא דזה הו' כדנא אהי מסיק להו אתי למיכלינהו בודאי ודוק היטב :

**סי' ר"י. שא"ה** באשה שלקחה מגלגלת כמה מצות ונתערבו אותן מצות באחרות מה דינא לדעתי פשוט דאין כאן בית מיהוש דמה שחשש ר"מ שמה ה"י פירורין על המגלגלת דא דלו היא דהוי ספק הרי ספק משהו דהוי דרבנן וספקי לקולא ואף אם נמצא עתה בצק על המגלגלת הרי ש"ס מפורש בפסחים דף ו' דאזלינן בתר בתרא אף דשם הוי לענין איסור תורה מכ"ש כאן לענין חשש דרבנן דאזלינן בתר בתרא ובפרט דבנדון כות דומה למה דאמרין בגדה חזקה בנת ישראל בודקין כתובותיהם בשעת כיבוס כן ה"נ חזקה על כל אשה כשבאה ללחש בודקת המגלגלת שלא היא עלי' שום פירור ולכן אין לחוש בזה לפירור כלל. ולחוש למה שחשש דלמא הוי המגלגלת כביית שאור

דעת הלבוש בסי' תנ"א וא"ר סי' תמ"ב הובא במשכנות סי' תנ"א ס"ק כ"ו וכא"ש שם וכסי' תמ"ב דאסרי בלש בעריבה של חמץ ג"ו אין חשש חזק דכבריו דאין המגלגלת דומה לבית שאור כלל דשם החמץ עומד בו זמן מה משאיכ במגלגלת הוי רק דרך ארעי בעלמא ועוד גוף דעת הלבוש בזה הו' דעה דתו' ואף לדעתם נראה דמה מירי רוק בתוך הפסח בנה מכה חומרא דחמץ אסרי אף

בצונן

הגדולין הוי ג"כ בתורת זוז"ג ואיכ בודאי דמותר וכפרט כיון דקרי"ל בחמץ שעשה"ם דאף ס' לא צריך רק די ברובא בעלמא ואיכ ה"נ הגדולין לא גרע מנתכלו ברוב כיון דבעלמא אין די באיסור ברוב והכא די בעי"כ הטעם משום דלא קנסוהו רק בעיני' ולא כשהוא אינו בעין טוב לא קנסוהו איכ ה"נ בגדולין עכ"ם אינו בעין ולא קנסוהו ובודאי רוב יש מן החדש נגד זרע הישן ובודאי מותרין הגדולין בחמץ שעשה"ם כנלפע"ד. ועיין ביר"ד סי' ק"ב בטרו"ט מוכח ג"כ דגדולין הוי רק כעין תערובות ביותר מטי' עיי"ש ור"י לדברי הח"י ולדברי ג"ל מהש"ס נדרים דף ג"ט והפוסקים ביר"ד סי' רט"ז שהקשו דלכלול הגדולין ברובא ות"י דהו"ל דשיל"מ ולא בטל מוכח דאם לא הוי דשיל"מ ה"י בטל ברובא אף דזוז"ג אסור בנדרים כמ"ש הב"י והטרו"ט הביאו שם בס"ק ו' מוכח דזה עדיף ובטל ברובא רק דשיל"מ לא בטל ואיכ חמץ אחת"ם דבטל ברוב ודאי דמותרין הגדולין דהחמץ בטל בהם ברוב וא"ש אף המעין בטרו"ט שם מוכח דאף מה דזוז"ג אסור בנדרים הוי מטעם דשיל"מ אך עכ"פ מוכח מזה דחמץ אחת"ם כיון דאין לו מתירין ובטל ברוב מכ"ש דזה חזק גזרם מותר דר"ק :

**סי' ר"ה. מ"ש** בסי' תמ"ד סעיף ב' טוב לבער בע"ש קודם חצות וכו' לדעתי ה"י נראה דבזמנינו דהמנהג הוי שקורין בכל שנה לבער חמץ איצ' לבער בע"ש כדרך כל השנים דאין חשש פן יבוא לטעות בשאר השנים דהרי בשאר השנים יכריזו וליכא חשש שכחה וכו"ג כתבו האחרונים לענין אכילה קודם התפלה וקודם סעודה דבמקרי שמכריזין ליכא חשש שכחה איכ ה"נ בג"ד ממש כיון דמכריזין בכל שנה ושנה איכ אין חשש שיטעו בשאר שנים כיון דישמעו הכרזה לכך יכולין לבער בע"ש בחל ע"פ שבבת אימתי שירצו וז"ב ובנון :

**סי' ר"מ. במ"ש** בסי' תמו"ג ה"ו דוחשו בקנה הטעם דאסור ליטלו בידו מכה דלמא אתי למיכל מיני' נראה דדוקא בחמץ דאורי' ושעות דאורי' אבל בחד דרבנן או חמץ או שעות מותר ליטלו בידו ובדרבנן לא גזרו דלמא אתי למיכל מיני' וראי' מפורשת ממענה דתירומות פ"ס הלכה ב' בגדולי תרומה דאמר שם ר"ט לא ילקטו אלא עניי כהנים

בצונן כמו דיש דעות לאסור בבשר השרוי במים בצונן ונמצא שם חטה אף דבכ"ל איסורין אין פוצה פה לאסור בצונן מ"מ בסס מחמירין לכך ס"ל להלבוש אף למקילין מ"מ בבית שאור וכו' אסרי בצונן והיינו בפסח אבל ק"פ אף הם מודים דאינו אוסר בצונן וכיון דלא נאסר ק"פ מותר דלא שייך חזור וניעור בדבר שאינו בעין רק טעם כמ"ש בס"י תמ"ז לכך הדין ברור דאין בזה חשש איסור אפי' דרך חומרא ולדעתי אפי' הי' המצות בעין מותרין מכ"ש בנתערבו ואכמ"ל:

**ס"י רי"א. שאֵלֶה** באחד שקנה יי"ש של פסח ולקחנה בחביות הנעשה מנסרים ישינים שניכר בהם שכבר נשתמשו בהם מה דינו: תשובה, לכאורה הי' נראה להקל בזה מכח ס"ס שמא לא נשתמש בו כלל ואת"ל נשתמש בו שמא בדבר שאינו מויק רק במים לבד או שאר משקים שאין בהם חמץ א"כ דומה ממש למה דקיי"ל סתם כלי אבי' דמותר מכח ס"ס שמא לא נשתמש בו הן מע"ע ואת"ל נשתמש בו שמא בדבר הפגום כן ה"ג אף דספק שמא בדבר הפגום לא שייך בזה דהוי דבר חריף ומשוי לשבח מ"מ יש לספק שמא נשתמש בהם דברים שאין אוסרין בפסח רק מים ונה"כ ואין לומר כיון שניכר שהם ישינים מוכח דנשתמש בהם כבר ז"א דאפשר מכח עמידתן להתיישן בעצמן וכדומה מאיזה לכלוכית שבא עליו גם אפי"ל כיון דמשקה יי"ש יש בו קפידא להיות משובח וטוב אי"כ אפשר אף כמה דברים כגון שכר וכדומה פוגמין בו כמו ביין דאמרינן דהשכר פוגם בו מכח דאותו דבר צריך להיות מבושם וטוב כן ה"ג טעם של השכר וכדומה פוגם ביי"ש לכך הוי ספק ג"כ שמא נשתמש בדבר הפגום לכך נראה להתיר אם אירע זה ק"פ אבל אם נודע זה בפסח דאז אף נטל"פ אסור ודאי דאין כאן אף ספק אחד שמא נשתמש בו או לא וראוי לאסור מיהו אפשר כיון דיש פוסקים מתירין גם בפסח נטל"פ רק דיש מחמירין אי"כ אפשר אף הם לא מחמירי רק בודאי נטל"פ ולא בספק נטל"פ גם יש ס"ס אולי לא נשתמש בו כלל או רק מים לבד ואת"ל נשתמש בו חמץ כגון שכר אולי הלכה כהפוסקים נטל"פ מותר בפסח לכך כה"ג יש להקל וקודם פסח יש עוד קולא בלא"ה דאף אם נשתמש בו שכר מ"מ טעם השכר בטל בס"י ק"פ דאף שאין במה שבכלי

ס' נגד הכלי מ"מ בזמן היתר שאני כמ"ש הטריז בס"י תמ"ז בסופו דטעם השכר בטל בס"י כיון דהתירא בלע לא משערינן בכלי' ויש ס' נגד טעם השכר אי"כ ה"ה בניד ממש לכך ק"פ ששיטא דיש להקל ואף בפסח עצמו במקום הפ"מ או מגיעת שמחת יו"ט יש להקל מהני טעמים הנ"ל כנ"ל נכון:

**ס"י רי"ב. שאֵלֶה** בעיר שהדגים ביוקר ורצה לקנות דגים מלוחים ערך ה' או ששה ימים ק"פ ע"י הדחה ק"פ שהמג"א מחמיר בזה דחיישינן שישכח מלהדית דאין דרכם בהדחה וכוה"ז דרך להדית כל דגים מלוחים ומכ"ש אם נמלחו איזה ימים: תשובה, היטב אשר דובר דודאי כל דגים שמוגחין איזה ימים במלחה אין מבשלין בלי הדחה ואני מוסיף דק"פ אף אם אין דרכו להדית תמיד למה ניהוש שמא ישכח להדית דהרי אף אם ישכח להדית אין נאסרין בדיעבד כיון דאינו רק חשש בעלמא שמא הי' במלח משהו חמץ והרי הוי רק חשש בעלמא ובמה דלא שכחא שיהי' במלח משהו חמץ ואף אם הי' משהו חמץ כבר נתבטל ק"פ והרי בלח בלח קיי"ל דאינו חוזר וניעור בפסח וא"כ כיון בדיעבד אין איסור למה ניהוש שמא ישכח מלהדית הרי מבואר ביריד ס"י צ"א דכל דבדיעבד מותר בלא זה לא חיישינן שמא ישכח לעשות כן לכך נראה להקל ע"י שידית אותם ק"פ כמפורש בש"ע לכך הנני מסכים עמו להקל בזה:

**ס"י רי"ג. שאֵלֶה** מת שחשש ר"מ על הצוקר שעושינן במקומו בולאטיפאליע דיתכן להיות. הדפועלים נכרים מטבילין בו פתם. הנה לא ידעתי למה החמיר בזה ר"מ בספק משהו דרבנן דאטו הוי ודאי שטובלין בו פתם ואם טבלו מי יודע אם נפלו פירורין או לא ולכן בספק משהו דרבנן ודאי דיש להקל גם הוי ס"ס דלמא כדעת הסוברין דלא אמרינן חוזר וניעור ואם חוזר וניעור דלמא לא הוי בו פירורין או לא טבלו כלל ועוד י"ל בזה צד היתר די"ל דדומה בזה למוסק המבואר באו"ח ס"י רט"ז עיי"ש וי"ל כיון דנשתנה הפת לצוקר הוי נשתנה לדבר המותר והרי עיינינו רואות דבצוקר אין בו משהו חמץ כלל ובע"כ הוי לו דמות צוקר והוי נשתנת לדבר



דאינו ב"י וכל זה אני כותב לרווחת דמלתא ומדינא מותר נמור מטעם הראשון :

**סי' רמ"ו, נסתפקתי** באם אהה"פ נמצא בתבשיל שנתבשל

בפסח משהו חמץ אם נאסרו הכלים להשתמש בהם לשנה הבאה אם נימא דאגלאי מלתא למפרע דבפסח נתבשל בהם משהו ונאסרו כדין נמצא בפסח או נימא דבתר הידיעה אולנין והשתא נודע אהה"פ ודינו כדין נמצא ק"פ והוי בסמ"ך, וציימי"ש בספרי מ"ג ב"ש דף ג"ח בחבורי דף ק"ד מ"ש בזה) ולכאורה ה"י נראה דכיון דחומרא דמשהו הוי רק מכה לא בדילי מיני' אי"כ הינח אם בשעת גוף הידיעה הוי אז החמץ אסור מן התורה לכך החמירו במשהו כדי שידע חומרו ויהי' בדילי מיני' אבל אם בזמן הידיעה כבר מותר החמץ ולא שייך לומר כעת דראוי להחמיר להיות בדילי מיני' לכך אינו אוסר למפרע במשהו כיון דבשעת איסורו לא נודע לא שייך לומר דנחמיר כדי להיות בדילי מיני' אבל מטעם כרת י"ל דראוי לומר ב"י אגלאי מלתא למפרע וכר' ולכאורה נראה רא"י לזה מן הש"ס דף כ"ט ע"ב דקאמר שם דבחמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשהו שלא בזמנו במינו דשלא בזמנו במינו ב"ש ומפרש הש"ס דשלא בזמנו במינו במשהו כר' יהודא ופרש"י דס"ל אהה"פ אסור מן התורה וקשה מנ"ל דרב ס"ל כר"י בהא דלמא ס"ל כר"ש דחמץ אחר זמנו מותר רק כוונתו כך דבזמנו היינו דנודע בזמנו הוי בין במינו בין שלא בזמנו במינו במשהו אבל שלא בזמנו היינו דנודע שלא בזמנו דהוי התערובות בזמנו אז במינו הוי למפרע במשהו דזה דינא לרב כן דס"ל מב"מ במשהו לכך נאסרו הכלים למפרע אבל שלא במינו דהוי רק מכה חומרא דחמץ בנודע אחר זמנו למפרע לא החמירו במשהו ומנ"ל דס"ל כר"י בחמץ אהה"פ אלא ודאי דאין חילוק רק היכי דהחמירו במשהו אמרינן אגלאי מלתא למפרע ונאסר במשהו ובע"כ מיירי דהתערובות אחר הפסח דרוק היטב (שייך לעיל) ועיי' בפרש"י דף כ"ט ע"ב בדיה שלא במינו מוכח דתרת"י בעינן כרת ולא בדילי מיני' תרווייהו איתנהו ולכך הוי נראה להקל בכה"ג מיהו מן הש"ס מוכח להיפוך כמ"ש בפנים :

**סי' רמ"ז, שאגדה** בגדון הגרות החדשים אם מותר להדליקם בפסח שבק

וארשא

לדבר המותר ולכך ע"פ כל הג"ל נראה דאין לחוש בזה כלל וז"ב :

**סי' רי"ד, שאגדה** מק' קאריץ שאנשי הברייהויו מן מעד קנו

פסולת של דבש בעיר קיוב וכאשר הובאו לקאריץ נפל הספק על הפסולת ספק חמץ מחמת שהמה מונחים בחביתין גדולים שבראשיהו י"ש שפינטים כמו אצל כלים מיי"ש רק שיוכל להיות שהחביתין המה מיי"ש שהחביתין מיי"ש ומיי"ג המה שוין לא כן חביתין מדבש שבאלו אין בראשיהם שפינטים וע"כ לא עשו ק"פ מדבש הג"ל מעד רק אחר פסח עשו מהג"ל מעד על כל השנה למכור לשמות של שחששו אפשר לא יוכלו למכור בתוך השנה כל המעד הג"ל וישאר על פסח עשו המעד הג"ל בכלים של פסח ועתה כבוא פסח נפל מחלוקת בין הלומדים איך להתנהג במעד הג"ל לשתות אותו או לאו וגבו עדים מן בעלי מלאכה מן המעד הג"ל ואמרו שכשהירוק החביתין מן הפסולת לתוך הגיגית ה"י מרגישים ריח חזק מיי"ש ולהוי ידוע למר איך עושים מפסולת הג"ל מעד שורין הפסולת הג"ל בניגית מים והמים הוא כמו ארבעה וחמשה כנגד הפסולת הג"ל ושורין לילה אחת ועוד שורין פסולת הג"ל כמו כן חמשה פעמים עד שלוקח כל המתקוות מן הפסולת ואח"כ מבשלים כדוד בהמים הג"ל ויש במים כמה פעמים ס' נגד הכלי ואח"כ כשנותנים הרבה מים בודאי יש כמה פעמים ס' איך להתנהג במעד הג"ל : תשובה. המעד הזה הוא היתר נמור והאסור לא חש לקמחי' חוץ כשר נמור הטעם הראשון הוא פשוט אף אם ה"י בו יי"ש בודאי ה"י בטל בסמ"ך וגם כמה פעמים ס' ה"י ואם נתבשל ק"פ בסמ"ך בלח בלח קיי"ל דאינו חוזר וניעור וז"מ ועוד כיון דהוי ספק אם ה"י בו יי"ש אי"כ אף אם לא ה"י לח בלח הוי ס"ס שמא לא ה"י בו יי"ש ואת"ל ה"י בו שמא כדעת הפוסקים דאינו חוזר וניעור ועוד יש בזה כמה ספקות שמא לא ה"י בו יי"ש כלל ואת"ל ה"י בו שמא כבר הוא יב"ח דאין לחוש בו יותר כמ"ש הדין בה"ל יי"ג ועוד הגה כיון דלא הוי בן יומא ובשאר איסורין הוי נטל"ם רק בדבר חריף כמו יי"ש ויי"ג לא מגני בזה אך כיון דה"י בהם פסולת של דבש הרי דבש פוגם היין וכן נמי היי"ש מתיש הרבש כח החריפות ועושהו לפגם אי"כ שוב מותר כיון

וארשא נאסרו: תשובה, המחמיר אינו אלא מן המתמיהין דמה חשש הוי בזה הרי יש בזה ספקא טובא אם נתערב בהם חמץ כלל ואם נתערב אולי היי בו ס' וא"כ נתבטל ק"פ ובלח בלח אינו חתור ונייעור אף לדידן ועוד הרי יש בהם גם דברים המתירין בפסח א"כ לענין האור הוי זוז"ג כיון דתחלה ה' כל חד בפ"ע ואף דבפסח אף זוז"ג אסור מ"מ אינו מוסכב וכאן דאם נתערב בו חמץ הוי לענין הדלקה שלא כדרך הנאתו ואינו אסור רק מדרבנן ולכן דברבנן ודאי יש להקל בזה וזה גורם ועוד לפי המושכל נראה דודאי השאר מינין דבנרות הללו ה' אפשר להדליק לבדו והחמץ ודאי אינו יכול להדליק לבדו ובפרט לעשות ממנו נר ואינו בא רק ליפותו יותר וא"כ הוי כזה יכול וזה אינו יכול דמותר אף בפסח דלא עדיף חמץ משאר איסורין למד' זוז"ג אסור מ"מ מודים בזה יכול וזה איי א"כ ה"נ בחמץ לדידן ולכן מכל הלין טעמי אין בו חשש כלל גם כיון דקודם זמנו כבר נפסל מאכילת אדם הוי חרכו קודם זמנו דמותר בהנאה לאחר זמנו ואף דבחרכו בעינן שהיי' נפסל מכלב היינו רק אם הוא בעינא ולא עיי' תערובות בזה די אם נפסל מאדם קודם זמנו ועוד לא גרע זה מצוקר שמערבין בו דם ונוהגין כל העולם היתר והארכתי בתשובה לק' וסלב וצרפתי בזה דעת ר' יונה גבי מוסק כיון דנשתנה לדבר המותר עיי"ש א"כ כן י"ל ה"נ בזה דהחמץ נשתנה ממהותו ומראיתו הוי נשתנה לדבר המותר בהנאה לכן הלין טעמי אין בהנרות חשש ופקפוק כלל ומותרין להדליק בהם: ס' רי"ן. בריב"ר הוישניק אשר לא נמכר הנה אם הוישניק הוי ביי"ש

ודאי אסור וצריך לשפכו לנהר כיון דהיי"ש הוי בו מעמיד או עביר לטעמי' ולכד בזה אף השלכת הנאה לים המלח לא מהני אבל אם הוי מעורב בדבש ודאי דמותר דבשבי' פליטת כלים אין חיוב למכרו כמ"ש בחי' ס' תמיב ומכ"ש דביעבד ודאי דמותר:

ס' רי"ח. בנדרן הצוקר ששכחו למכרו בפסח וכן המרקחת שהוא בצוקר ושכחו למכרו בפסח: תשובה. יפה הורה שהוא מותר מטעמים שלו ועוד אני מוסיף כיון דנשתנה לדבר חדש דמן היי"ש נעשה צוקר הוי כמו מוסק הנעשה מדם ח' ונבלה המתהפך לדבש

וגוף היי"ש נעשה היתר דנהפך לדבר המותר ואינו דומה למעמיד בעור קיבת נבלה דשם החלב והגבינה כמו בתחלה ואינו נעשה ענין חדש ואינו דומה למוסק הנהפך לדבש נעשה דבר חדש אבל בזה החלב והגבינה אחד לחלב החלב נחשב נשתנה והנבלה נותן בו טעם אבל בזה נעשה דבר חדש שפיר הוי נשתנה ממש והרבה הארכתי בזה ובכל גלילותנו אין מוכרין צוקר כלל בפסח ואכמ"ל כי כ"ז חומרא בעלמא הוא:

ס' רי"ט. שא"ל"ה באחד שהי' לו יין בערך ששים הין ושפך לתוכו

יי"ש שקורין אריק לחוק חורפיהו ואיכא ביין ס' לבטלו מה דינו בפסח: תשובה. מה שהי' לו פשוט שזה תלוי בדין זוז"ג יש להקל דכל זוז"ג הוי דבכל חד לבדו אינו ניכר כלל החימוץ רק בצירוף תרוייהו לכך הוי זוז"ג אבל בנדרן הנה הין הוי בו חריפות ורגיש בפ"ע ג"כ רק עיי' כח היי"ש מוסיף בו חזוק יותר בזה הוי רק כגראמא בעלמא ואינו כדין שאר זוז"ג ומותר אף בפסח ובר מן דין אף אם לא ה' בו כח רק בתרוייהו נראה דהין זוז"ג הוי רק אם אין בדבר הזה סמ"ך לא נגד זה ולא כנגד זה אבל בנדרן הנה כיון שכותב ר"מ שהיה בו סמך כנגד האריק אי"כ כל שיש בו ס' הוי כמאן דליאת והוי כלא נתערב בו חמץ כלל רק כאלו נתחמץ ממילא ומותר אף בפסח וגם מה דקיי"ל היתר בהיתר אינו בטל לא שייך כאן כיון דשפכו לתוכו אריק מוכח בלי אריק לא הוי ל"י כח יין וא"כ אינו ראוי לקידוש רק עיי' האריק נעשה ראוי לקידוש אי"כ גם כל השנה הוי כאיסור בהיתר ובטל ל"י ממילא גם בפסח מותר כיון שכבר נתבטל לכך מכל הלין טעמי הנני מסכים עמו להיתרו אף בפסח ואף דכתחלה מותר לערב כן כיון דנצרך לו לקידוש. דברי שלמה קלוגר:

ס' ר"ב. בנדרן המשפך ששפכו פטמים לחביות יי"ש כמה פעמים

בלי הפסק מעל"ע אם אסור בפסח. הדין עם ר"מ כיון דלא היה בו יי"ש אחר מעל"ע אין לו דין כבוש ובפרט אף אם הי' לו דין כבוש הרי בפסח אין משתמשין בו שהיי' בו איזה דבר מעל"ע וגם תשמישו בציון לכן בודאי אינו אסור בדיעבד: ס' ר"ב"א. שא"ל"ה אם מכר לנכרי חמץ ובתוך הפסח נתפס

הנכרי בתפיסה ולא היה אפשר לקנות מכנו את החמץ

דבלי תוספת אין לבטלו מ"מ כיון דיש פוסקים  
 דסי' דאיסור דרבנן מותר אף לערבו להוסיף עליו  
 כמ"ש זכ"י שם אף דלא קיי"ל כן כגון כיון דהוי  
 חמץ שעצה"ם דרבנן גם הוי ספק שמא לא לתנו  
 בדרך שנתחמץ י"ל דהוי ס"ס דלמא מותר לערבו  
 להוסיף עליו ודלמא לא נתחמץ כלל לכך מותר  
 לערבו להוסיף עליו וכדאי הרמב"ם וסייעתו  
 המתירין לערב איסור דרבנן לכתלה לסמוך עליהם  
 כה"ג בחמץ שעצה"ם והוא ספק חמץ ושעת הדחק  
 והפ"מ נראה להקל כה"ג :

**סי' רכ"ב. נראה** אם מכרו חמץ רק דכתבו  
 כל מין החמץ שיש בחדר  
 הוזה ולא פרשו מה החמץ נהי דלדינא לא מהני  
 מכירה כזו כמ"ש בחבורי עה"ם וכמ"ש גם המק"ח  
 מ"מ כיון דמדבריי הפמ"ג בסי' תמ"ח משמע דמהני  
 מכירה זו נראה כדאי הוא לסמוך עליו לבטלו  
 ברוב היתר אם הוא הפ"מ ושעת הדחק :

**סי' רכ"ד. כן נראה** אם מסרו שטר מכירה  
 ולא התמו עליו  
 וגודע לאחיהם כל כה"ג דאיכא עוד צד להקל נראה  
 לסמוך להתיר לבטלו ברוב כיון דחמץ שעצה"ם  
 קיל משאר איסורין דרבנן דבעינן בהו ס' וזה  
 ברובא בטל לרוב הפוסקים הוינן דקיל משאר  
 איסורין הי"נ קיל בזה כנ"ל דלינא. וה"ח כל  
 כיוצא בזה היכא דיש עוד צד להקל נראה דמותר  
 לבטלו ברוב :

**סי' רכ"ה. כך נמי** אם לא כתב כלל החמץ  
 רק דהי' עומד בחדר  
 שנמכר להנכרי כיון דאם חצר קונה להנכרי אז  
 קנהו הנכרי מתורת הפקר כיון דמטא עידן איסורא  
 איאושוי מיאש בפרס כיון דנתבטל ע"י הביטול  
 אי"כ וזה בו הנכרי בעי"פ ולדעת הסוברים דאין  
 עוברין בביי עד הלילה מותר החמץ אחיהם ונהי  
 דיש לפסק בכל זה לדינא מ"מ יש לצרף בזה דעת  
 הרמב"ם וסייעתו לבטלו ברוב דהוי ס"ס אולי מותר  
 בהנאה ואולי איסור דרבנן מותר לבטלו לכתלה  
 ואף דדבר דלא נזכר בש"ע אין לצרפו לס"ס בנדון  
 חמץ שעצה"ם יש להקל כנ"ל :

**סי' רכ"ו. בנדרין** החמץ ששכח לחתום עצמו  
 המוכר וגם לא הי' כתי"י זה לא  
 חדש אצ"י. ונשאלתי ע"ז בכואי הנה במוגז אחד  
 שהי' החמץ שוה יותר מב' מאות רובלי והי' אז בבית  
 הגאון מהר"ם ותגאון בעל גור ארי' יהודא כתבתי  
 באריכות

**חמץ אחיהם** מה דינו : תשובה. הנה לומר שיקח  
 החמץ כך עבור דמיו אין נראה לי דזה הוי כמו  
 ערמה דהרי אם הי' החמץ של הנכרי ממש והי'  
 סמוכה ביד ישראל או אם היה מוכרו מפ"ס אחרת  
 לנכרי מטלטלין ולא הי' משלם לו הנכרי ודאי  
 לא היה נוטל לעצמו המקח בלתי דינא ודיינא דאף  
 דחייב לו הנכרי ממך מ"מ אינו יכול לגבות  
 לעצמו דמאן שם לך כמ"ש בש"ס ופוסקים ואף  
 בנכרי הרי קיי"ל דגזל נכרי אסור כמו של ישראל  
 ואינו יכול לגבות מדין תורה בעצמו וא"כ אם כאן  
 יקח החמץ לעצמו בלא דינא ודיינא יהיה ניכר  
 מכה ודחלת המכירה הוי רק הערמה ויש לחוש  
 כמ"ש הטרי"ו דאסור לתברע אותו בדיניהם מה"ט  
 עיי"ש כן הי"נ יש לחוש בזה לערמה כי הי' ניכר  
 שהוי רק לערמה ולכן נראה דילך אצל ביד הו"ם  
 ישנומו לו חמצו בדמיו שחייב לו הנכרי וכה"ג אף  
 בישראל ואף בלי ערמה יכולין הבי"ד להגבותו ואין  
 כאן ערמה הניכרת ואף דבעלמא צריך ליתן ללוה  
 זמן ולהודיע לו היינו דוקא אם יש לחוש שיפדנו  
 חלה אבל כאן דיש אומדנא דלא ישלם לו הנכרי  
 ואין דעתו נוחה בחמץ כזה כל כה"ג אי"צ להודיעו  
 אף בישראל כן וכיון דיחליטו לו הבי"ד החמץ ע"פ  
 הדין ברשיון הבי"ד אין ניכר בזה הערמה ואין  
 בזה שום מיהוש כנלפ"ע דבר :

**סי' רכ"ב. בנדרין** אם לא מכרו קמח של  
 חטין במקום דדרכו לללות

הנה אם אין הפ"מ נראה דצריך לזרוק לים דהתי'  
 מביא בסימן תמ"ח בשם תשובת בית יודא בנכרי  
 שאמר שלתת וכו' משמע דאינו מתיר רק מכה  
 כמה ספקות אבל מכה ספק אחד שמא לא נתחמץ  
 אין להתיר ועיין בפמ"ג שכתב דאם הוא דרך בכך  
 לללות החטים ראוי לאסור אי"כ בזמנינו דדרכן  
 לללות ודאי ראוי לאסור בפרט כיון דשכיח הוא  
 בשנה זאת חטין מצומחיים ולא היה בהם ס' ודאי  
 דצריך למכרו חלה מיהו מה"ט אין לאסרו בדיעבד  
 כיון דעכ"פ רוב היתר הוי והמץ שעצה"ם ברובא  
 בטל מיהו כיון דדרכו לללות ודאי אף בדיעבד  
 יש לאסור גם אף דחמץ שעצה"ם ברובא בטל היינו  
 באם נתערב אחיה"ם אבל אם נתערב ק"פ אסור  
 לאחיה"ם לכך יש לחוש גם מכה החטין שצמחו  
 מיהו נראה דיש להתיר בהפ"מ לבטלו ברוב ואף  
 דאיסור דרבנן נמי אין לערבו לבטלו ברוב כמ"ש  
 בירד סימן צ"ט ואף הש"ע המחבר מודה בזה

וא"צ לטעם מפני שהם מחליפין ולכן הוצרך לפרש דמיירי שהי' ידוע בפי' שהם חשודין שלא לבער חמץ מפני הפסידה לחשודים על לאר זה ממש לכך צריך טעם מפני שהם מחליפין כנלפע"ד נכון לדינא:

יורה דעה לעיל הבאת ראיה מירשי בחמץ של עוברי עברה דבעינן דוקא שהי' חשודים לאותו דבר אבל אם אין חשודים לאותו דבר אף דחשודים על גזל וגנבה אין חשודים על מכירת חמץ ראיתי דיש לדחות ראיה זו ד"ל דלעולם איסור חמץ בפסח להשהותו הוי קל בעיני העולם מגזל וגנבה ומה דלא פרשיי שהי' חשודין על שאר עברות י"ל דהרי לרבא מביא שם הך ברייתא לסייע לו דאמרינן לא שביק היתרא ואכל איסורא ואם איתא דהכונה של עוברי עברה בשאר עברות לא הוי בזה סיעתא לרבא ד"ל דלעולם במומר אוכל נבלות לתאבון כיון דחוינן שחשוד לאותו דבר עצמו חוינן שאוכל נבלות לא מהני הך אומדנא דחוקה דלא שביק היתרא ואכל איסורא להוציא מידי פסלות שחוינן שהוא פסול בודאי ובריתא דחמץ של ע"פ שאני דהתם לא חוינא שעברו על חמץ בפסח עצמו רק שהי' חשודין על שאר עברות רק דממילא כיון שחשוד לדבר החמור חשוד לדבר הקל לכך חשודין גם על חמץ והנה בזה גוף החשוד הוי רק מכה אומדנא ולכך אתי אומדנא ומוציא מיד אומדנא ואמרינן דאיכא היתרא לא שביק היתרא ואכל איסורא כיון דגם פסלותו הוי רק מכה אומדנא אבל היכא דבבירור עובר על עברה זו לא סמכינן על אומדנא דלא שביק וכו' ומה ראיה הוא זה ובע"כ דמשמע ל"י מדנקט סתם של עוברי עברה משמע דמיירי באם חשודין על חמץ עצמו ואעפ"כ אמרינן לא שביק וכו' והוי סיעתא לרבא ולעולם י"ל דאף החשוד על שאר עברות כגון גזל חשוד על לאו דב"י וצ"ע. ויש לעיין עוד יותר דהנה קיי"ל חוקה דתליא במעשה לא אמרינן וא"כ איך אמרינן דמתר מפני שהם מחליפין מזה חוקה דלא שביק וכו' הרי הוי חוקה דתליא במעשה ובשלמא בישראל אוכל נבלות דבדוק סכין ונותן לו התם אין הדבר תליא במעשה דלשחוט מוכרח הוא בין כך ובין כך בין אם שוחט בסכין בדוק או אינו בדוק המעשה נעשה בשמה

באריכות וכן הגאון מהר"ז ז"ל כתב בזה ולא עלה בידינו היתר רק או לבטלו ברוב כתשובת פי"א או אם הוי הפסד גדול להתירו בהנאה לצרף דעת בע"ה שהמץ אהיה אינו אסור רק באכילה וכן יתנהג ר"מ:

סי' רכ"ז. ברין. אם לא הוי נכתב בשטר המכירה שם הלוקח שהניח מקום חלק לכתוב בו שם הנכרי הלוקח ושכח לכתובו ונשאר חלק עד אה"פ. יפה דן ויפה הורה שאין בזה בית מיהוש מטעם שכתב ר"מ: סי' רכ"ח. שא" במשרתת שהלכה לשאוב י"ש של פסח במקרת בעה"ב שלה וטעתה ושאבה י"ש של חמץ ואח"כ נודע הדבר ועדיין הי' הי"ש של חמץ בעין והי"ש הוא נמכר לנכרי קודם פסח והורה מורה אחד שצריך לשפוך הי"ש לחוץ ח"כ: תשובה. הנה טעה בזה טעות גדול שהתנוקת שב"ר יודעים בו כיון דהחמץ הוי של הנכרי איכא מה בכך ששאבה אותו המשרתת הרי לא כיונה לזכות בו כלל רק לצורך הבעה"ב שאבה ואף הבעה"ב עצמו לא זכה בו דהרי אינו של הפקר שיקנה שלא מדעתו ועוד איסורא לא ניתא ל"י דלקני כמ"ש בנדרים דף ל"ו ולכך אף אם הי' הבעה"ב בעצמו עושה כן או המשרתת היתה מתכוונת לקנות רק שסברה שהוא י"ש של פסח נמי לא הוי נאסר דאם הי' יודעת שזה חמץ לא היתה זוכת בה דאיסורא לא ניתא לה דליקני ולכך דיקני כן איסור ב"י כלל ומותר להחזיר הי"ש למקומו. ואין לומר דע"כ לא אמרינן איסורא לא ניתא ל"י דליקני רק אם סובר שאינו עושה איסור כלל אך אם יודע שיש כן איסור כגון שסבר שהוא י"ש של ישראל איכא כוון לגזול ונתכוין לאיסור י"ל דאף דלא ידע שהוא חמץ נמי הי' קונה בה"ג דלא שייך בזה איסורא לא ניתא ל"י דליקני אך י"ל כיון דקיי"ל חשוד לדבר קל אינו חשוד לדבר חמור וא"כ נהי שהוא דחמץ אמור בעיני העולם מגזל וא"כ נהי שהוא חשוד על הגזל מ"מ על ב"י אינו חשוד שהוא חמור בעיני העולם וי"ל דאיסורו דחמץ לא ניתא ל"י דליקני וראי' מרשיי חולין ד"ד ד"ה חמץ של עוברי עברה וי"ל שאין מבערין חמץ בפסח מפני הפסידה והנה מדלא פירש שהם עוברי עברה אחרת כגון גולגלים וכדומה בע"כ דשאר עוברי עברה אין חשודין על ב"י ואעפ"כ מבערין חמץ

בשמה ואם נתן לו סכין בדוק הוא יסחוט באינו בדוק חי להיפוך האיסור תלוי במעשה לתוש שמא השליך סכין זה ונטל סכין פגום או עשאו פגום וכר אבל בחמץ הוי החיתר תלוי במעשה ולמה נסמך בזה על החוקה. הן אמת דהי"ט מביא רא"י מכח כ"ט אבל על גוף הברייתא קשה למה נלך בזה להקל כיון דהזכות תליא במעשה וצ"ע:

**ס"ו רב"ט.** ע"ך שאלתו צ"י מאד על שרמתי לו מכבר היתר מכירה בשבת כי מ"ט שטר מכירה זו היא ליחיד ועסקו היה בזה שאין לו במה להתפרנס וגם לא אוושי מלתא אבל הני אנשים המכוונים להיות ככל הגוים בית ישראל ולהיות מבטלין שבות דרבנן בפרהסיא ואין צריכין לכך רק להרוחה אין בדעתי לפרש מה אני קורא בהם ובפרט ענין מכירת חמץ הוי חיתר תלוי בשערה מכח דחק גדול ומכ"ט מכירת בהמות שהוא עון מליצה והעולם הכניסו עצמן כעת בשאט נפש ולקנות כפרים ועיירות וה מעשה של הסטרא וגזר אני עליו שמהיום לא יכתוב ש"ט"מ בשמי וקבלתי עלי בנדר שלא יזקק ידי לזה ודעו בק"ק ואלקווא ליתן לי הון רב דברתי להם סרה על כך:

ובנדרון שאלתו אם טוב יותר למכור הבהמות לאחר חמץ לאחר או לשניהם יחד ולדידי היה נראה יותר דטוב למכור לאחד דאז אויל ליה החשש השני של התב"ש דאם אינו גומר ומקנה הבהמות גם מהחמץ יוכל הנכרי לחזור וגמר ומקנה. לדעתי אינו נראה כן כי באמת דברי התב"ש בחשש השני אין מובנים דגם בחמץ למה יתיי גומר ומקנה הרי כיון דסוף סוף אפילו אם לא יהיה גומר בלבו נמי יחזור אחה"ט אי"כ למה יגמר בלבו ובע"כ בשביל האיסור דאם לא יגמור בלבו יהי אסור לכן גומר ומקנה וא"כ בשביל האיסור גומר ומקנה אף בבהמות דהוי הפסד מועט היינו דהביריה בידו שלא יאכילם חמץ אבל השתא דמוכרם אי"כ אוכלין חמץ אי"כ אם לא יגמור בלבו איסורא קעבדו ונהנה מחמץ אי"כ בשביל איסורא נימא דגמר ומקנה ולא ידעתי שום הפרש בין זה לזה ועיקר החשש הוי בשביל טעם הראשון דבדאורייתא לא מהני הערמה וכן כתבתי בתשובה באריכות לברר דבריו בכמה ראיות דבדאורייתא לא מהני הערמה וא"כ שפיר הוי מעלה אם מוכר

**ס"ו ר"ל.** שאלתו על היתר קניית בהמות בפסח. אמת אמרו בשמי אך אני התרתי באופן שיתנו עם הנכרי שיתן להם שחת וכדומה ואז אף שיתן להם חמץ אין עליהם אשם ור"מ נראה לו דגרע זה מה שקונים ממנו בפסח ולדידי עדיפא כי אם הבהמות כבר שלו אי"כ אם מאכילין חמץ הוי נהנה מחמץ בפסח ואף אם מתנה עם העכ"ט שיתן להם ד"א כבר מבואר בה"ל שבת ס"ו רמ"ו שאין העכ"ט נאמן על כך ומה שמחלק הח"י ס"ו ת"נ סק"ח אינו שייך לכאן כיון דהישראל נהנה מן החמץ יותר מאכילת ש"ד אי"כ סוף סוף נהנה מחמץ ודומה למלאכת שבת ומזה אני תמה מה שהמק"ח סמך להתיר מהאגודה שהביא הח"י ס"ק כ"א ובאמת האגודה מייירי בזמנם שלא ה' משיבחים הבהמות בחמץ יותר מבשאר דברים ול"א הוי אסור רק מכח שהוא רוצה בחמץ וניחא ל"י בכך לזה אם אינו אומר כן להדיא רק בסתם אין איסור בדבר אבל בזמנינו דידוע שהבהמות משיבחיין בחמץ אם אוכלין ברייא אי"כ

**ס"ו רב"ט.** ע"ך שאלתו צ"י מאד על שרמתי לו מכבר היתר מכירה בשבת כי מ"ט שטר מכירה זו היא ליחיד ועסקו היה בזה שאין לו במה להתפרנס וגם לא אוושי מלתא אבל הני אנשים המכוונים להיות ככל הגוים בית ישראל ולהיות מבטלין שבות דרבנן בפרהסיא ואין צריכין לכך רק להרוחה אין בדעתי לפרש מה אני קורא בהם ובפרט ענין מכירת חמץ הוי חיתר תלוי בשערה מכח דחק גדול ומכ"ט מכירת בהמות שהוא עון מליצה והעולם הכניסו עצמן כעת בשאט נפש ולקנות כפרים ועיירות וה מעשה של הסטרא וגזר אני עליו שמהיום לא יכתוב ש"ט"מ בשמי וקבלתי עלי בנדר שלא יזקק ידי לזה ודעו בק"ק ואלקווא ליתן לי הון רב דברתי להם סרה על כך:

ובנדרון שאלתו אם טוב יותר למכור הבהמות לאחר חמץ לאחר או לשניהם יחד ולדידי היה נראה יותר דטוב למכור לאחד דאז אויל ליה החשש השני של התב"ש דאם אינו גומר ומקנה הבהמות גם מהחמץ יוכל הנכרי לחזור וגמר ומקנה. לדעתי אינו נראה כן כי באמת דברי התב"ש בחשש השני אין מובנים דגם בחמץ למה יתיי גומר ומקנה הרי כיון דסוף סוף אפילו אם לא יהיה גומר בלבו נמי יחזור אחה"ט אי"כ למה יגמר בלבו ובע"כ בשביל האיסור דאם לא יגמור בלבו יהי אסור לכן גומר ומקנה וא"כ בשביל האיסור גומר ומקנה אף בבהמות דהוי הפסד מועט היינו דהביריה בידו שלא יאכילם חמץ אבל השתא דמוכרם אי"כ אוכלין חמץ אי"כ אם לא יגמור בלבו איסורא קעבדו ונהנה מחמץ אי"כ בשביל איסורא נימא דגמר ומקנה ולא ידעתי שום הפרש בין זה לזה ועיקר החשש הוי בשביל טעם הראשון דבדאורייתא לא מהני הערמה וכן כתבתי בתשובה באריכות לברר דבריו בכמה ראיות דבדאורייתא לא מהני הערמה וא"כ שפיר הוי מעלה אם מוכר

זה לא נחשב רוצה בקיומו שהרי אם יאבד באונס לא איכפת לי רק רוצה שלא יאבד בנגונה ואבדה או פשיעה אבל באונס יאבד ויאבד אבל בזה אם לא יהי' החמץ קיים אף באונס לא ישלם לו הנכרי והווי רוצה בקיומו ממש ובדינא דמלכותא ודאי לא יכול לכופ את הנכרי לשלם לו איכ' הווי רוצה בקיומו ולכן כתבנו עצה אחרת בזה וכבר נדפס בס' מעשה ידי יוצר על הגשם ולא רציתי לפרשו אחר שכבר נדפס :

**ס'י ר"ל"ב. שאר"ה** באחד שהי' לו קוואס עומד בחביות של שכר יותר משנה ובפסח דאשתקד מכרו ק"פ אך בשנה זו שכח למכרו ואומר שהקוואס הוא דבר חריף כמו בארשט מסובין מה דינו : תשובה. מה שדימח השואל זה לדין הח"צ דאחר יב"ח מותר לא ביאר כוונתו אם לא תושם הקוואס הזה עד ששהה החביות יב"ח בלי שכר ודאי יפה אמר אך אם הושם בו קודם יב"ח מה בכך שעתה הוי אחר יב"ח עכ"פ הרי קיבל הקוואס טעם החמץ קודם שנעשה יב"ח איכ' כבר הוי בו טעם חמץ. מיהו דעת הח"י בס' תמ"ב דבשביל טעם חמץ מכלי אפי' ב"י איצ' למכרו גם לומר דקוואס הוי דבר חריף אינו ברור לפי לשון הטור ביו"ד ס'י"ז דמשמע דוקא בארשט מסובין דאיכא לקוואס דפירי בעיניו או חומץ אבל הקוואס נראה דדינו רק כמו מי פירות חמוצים דאין להם דין ד"ח במקום הפסד וגם דעת המג"א בס' תמ"ז סק"ח דגם חומץ יין באינו חזק לא הוי ד"ח ובודאי קוואס אינו חזק יותר מחומץ יין שאינו חזק לכך אין בו איסור והי' יכול להתירו אפי' בשתי אחיהם אבל כיון דהחמיר למכרו לעכרים בפסח יפה עשה. ומה שחזר שנית להחזיק דבריו דסמך ע"ד הח"י דחשש שנותן טעם גם בפסח לכך הביא דברי הח"צ אין בזה כדי התנצלות דהרי הח"י מתיר אף שיעמדו בתוך הכלים בפסח אף דג"ש בפסח ואף דהוי נטלים הרי גם בפסח נטלים אסור ועוד כיון דעביד גתנת טעם איצ' ביעור מה לי אם ג"ש בפסח או הוי בו טעם מק"פ אם אינו אוכל בפסח ממנו רק להשהותו אין לחלק בזה לכך לפ"ד הח"י לא הוי צריך לדברי הח"צ :

**ס'י ר"ל"ג. שאר"ה** במחזיק אראנדה הי' לו חוב אצל אחד מן השענקאריס ומת הלוח בחיזים ומכר ק"פ י"יש להעיר הלך מחזיק

איכ' נהנה ממש מן החמץ לכך בזה ודאי אסור אף אם מתנה ליתן להם ש"ד ומכ"ש בסתם שאין העכרים נאמן על כך אך זה אם הוי השוורים כבר שלו אף אם בעת הקני' מתנה עמו כן איכ' אם הנכרי משנה בטלה לה הקני' והוי' הבהמות של נכרי ובמרט דאיסורא לא ניחא לי' דלקני ואנן סהדי שאינו קונה רק באופן זה שיאכילה ש"ד ואם משנה בטלה הקני' ואיכ' אינו נהנה מן החמץ לכך בזה שפיר מהני תנאי ובאופן זה התרתי ומ"ש ר"מ בשם המק"ח דזה גרע לא זכר שם מידי שהוא מדבר מענין שהשוורים כבר שלו בזה גרע בע"פ אבל מדין אם קונה שוורים לא נזכר שם כלל והנכון כמ"ש בעז"י ומ"ש שאחד אסור טח עיניו דהוי המק"ח כתב בפירוש אף להתב"ש דאוסר אם שוכר הרפת אצל עכרים מותר דבזה אין הערמה ניכר ואיכ' ה"ה נמי לקונה שוורים בפסח אין ניכר הערמה דהרי מכוון רק לקנות השוורים ואין התב"ש אוסר רק אם מוכר שוורים שלו וניכר הערמה אבל באין ניכר הערמה מתיר המק"ח ומ"ש תחלה המק"ח דבע"פ אסור היינו למכור השוורים דניכר הערמה אבל לא היכי דאין ניכר הערמה. ועוד דכל קנינים הוי בכסף ודעת רוב הפוסקים דבכסף אינו קונה בנכרי ושטר אינו מועיל דמטלטלי לאו בני שטרא נינהו וגם האדונים המה אלמים ובעכרים אלם הוי כמכירה ומהני אפי' בבכור וכתמץ ומכ"ש דהקני' ממנו אינו קני' דלא סמכא דעתא ולכך אין בזה חשש אפי' בלי עצה שלי ועצתי רק לרווחא דמלתא :

**ס'י ר"ל"א. שאר"ה** על מכירת חמץ הגנה מי שנתן כל ביתו לאחר במתנה גמורה רק שהמקבל נתן לו זכות כל ימי חייו יש לו רשות להשכיר הבית או למכור וזכותו לאחר איך יעשה במכירת חמץ בפסח. הגה אם לא פרשו שיש לו רשות להשכיר וזכותו לאחר או למכור לא הי' יכול כלל להשכיר וזכותו לאחר או למכור וזכותו כי לו נתנו רשות ולא לאחר רק כיון דהתנה כן בפירוש יכול למכרה או להשכירה וגם בפסח יכול לעשות אחת משתי אלה אך גוף הדבר שכתב ר"מ דעיקר היתר המכירה הוי מכת החדר שמכר לנכרי והוי כמקבל אחריות על חמץ של נכרי בבית הנכרי זה אין נ"ל דבשלמא אם מקבל אחריות על חמץ של נכרי בבית הנכרי כיון דלא קיבל עליו אחריות אונסין רק אחריות נגבה ואבדה או פשיעה

ועוד יש לדון דהרי גבי חדש דעת כמה דהיאצא ממנו מותר ועיין בפ"י ובחבורי סוטה וא"כ בחמץ שעשה"ם ודאי י"ז דמשקה היאצא ממנו ולא גרע זה מאם ה"י בתערובות דבטל ברוב לדעת המג"א והכי מורה פשוטא דשלמעטא מכ"ש במשקה היאצא ממנו לכן נראה להתיר מאלץ זה בשישיות אך מ"ם משום חומרא דחמץ יראה לבטלו ברוב או המאלץ או אח"כ הי"ש וכמ"ש בפ"י בתשובה: כ"י ר"ל"ה, נשאלתני באחד שמכר חמצו וכתב בשט"ם שמוכר

ב' מאות טעם י"ש כל טאם בסך כך וכך ואח"כ נתברר שלא ה"י שם ר' טעם רק פחות סך מסוים. לכאורה ה"י ג"ל דהמקח בטל דהטור כ' בס"י ר"ל"ב בשם הראב"ד דלפעמים שהמקח בטל כגון שמכר לו שק מלא אגוזים בדינר ונמצא חסר בטל המקח ויכול הלה לחזור בו אף שזה רוצה להשלים לו ועיין בב"י שגם הרמב"ם לא פליג בזה ועיין בסמ"ע סק"ד ונ"מ להלכה קיי"ל כן וא"כ ה"י בטל המקח ואין לומר דשם קצב כל הסכום יחד בדינר אבל כן אמר כל טאם בסך כ"כ ולא כלל הכל יחד זה אינו דהרי שם נמי אם אומר שק מלא אגוזים בדינר יכולין אנו לשער דרבע השק הוי ברובע דינר ושמינית השק הוי בשמינית הדינר אי"כ ה"ג נימא דהוי כקצב לו בעד כל חלק מהשק כך וכך ולמה יבטל כל המקח ובעי"כ שאעפ"כ כשחטר מקצת בטל הכל אי"כ ה"ג אם מירש בעד כל טאם דינר סוף סוף הרי כלל שמוכר לו ר' טעם אי"כ אם נחטר יכול הלוקח לבטל המקח והן אמת דאם כתב לו בפירוש עד למדידה או ודאי איי לבטל המקח כיון דפ"י עד למדידה הוי כפירוש שאינו במילואו רק צריך למודדו אבל אם לא כתב לו עד למדידה רק סתם שמוכר לו ר' טעם בזה י"ל דדמי למ"ש הראב"ד שם ובטל המקח. וא"ל דאף לדעת הראב"ד דוקא הלוקח יכול לחזור בו אם רוצה אבל אם הלוקח רוצה לקיים המקח להספיק עצמו בסך המקח כפי ערך המון או שישלים לו המוכר אין המוכר יכול לחזור בו וא"כ אין ביטול המקח תלוי ביד המוכר רק ביד הלוקח הנכרי וא"כ כל שאין ביטול המקח תלוי בידו לא נחשב של ישראל כמ"ש המג"א להשיג על הרד"ב בס"י תמ"ח דכל שאין החזרה תלוי בידו לא דמיא להואיל אך ו"א כיון דהראב"ד למד דין שלו שהלוקח יכול לחזור בו מדין התקדשי ל"י במנה ונמצא חסר דינר

פחזיק האראנדא הנ"ל ע"י ערלים שלו במקודת המושל ולקח אתו הי"ש מן הערל השענקיר הנ"ל אשר לקח הי"ש ק"ם מהשענקיר הנמטר הנ"ל מה דינו: תשובה, תחלה ודאי לא כדן עשה האראנדאר דהשכ"ן החמץ והוי באחריותו ועבר עליו בב"י ומ"ש ר"ם דדעתו ה"י לחזור מיד החמץ זה לא מהני כלום כיון דכבר עבר עליו עשה אחת בב"י לא מהני החזרה כיון דמחויב לבערו מן העולם וזה אינו ביעור מה שמחזירו רק אם כבר עבר הפסח או יכול לומר לו הש"ל כמ"ש בש"ס ופוסקים ומיהו החמץ מותר אה"מ כיון דמן הדין לא הוי ראשי ישראל למשכנו כיון דהנכרי קנהו ואין החוב נגבה ממטלטלין שמכר וא"כ הוי רק כגזל חמץ של נכרי והח"י ס"י ת"מ הביא הירושלמי דחמץ של נכרי שהופקד אצל ישראל מותר בהנאה דחמץ של נכרי הוא ישראל הוא דעבר עליו וגם דעת הנריב דבגזל חמץ מותר החמץ לכל העולם אף בגזל מישראל ונהי דבחבורי לה"ם כתבתי דלא כות"י ע"כ"ם כאן בחמץ של נכרי ודאי י"ל כן בצירוף הירושלמי הנ"ל לכן מותר בהנאה לכל העולם רק להראנדאר בעצמו אסור בהנאה מנהו אם אין לו לגבות חובו וקשה להיות ציית יראה לבטלו חד בתרי ויהי מותר גם לו וכמ"ש בפ"י עצה זו:

כ"י ר"ל"ד נשאלתני ע"ד המאלץ ששכח למכרו ה"י בבית ישראל ובבית

הנכרי ובעל החמץ מצדד בעצמו היות כי המאלץ אינו ראוי כלל ונתקלקל. הנה היתה זה מבואר באחרונים ולדעתי נראה לצרף עוד כיון דהמאלץ אינו ראוי בעינינו רק לעשות ממנו י"ש. ומלשון הש"ס פסחים ד"ל דקאמר כי קניס ר"ש כשהוא בעינינו אבל ע"י תערובות לא קניס מלשון כשהוא בעינינו משמע כל שנשתנה ואינו בעין מותר ובוהו מדויק לשון הש"ס דלמ"ל להאריך וה"י די לומר ע"י תערובות לא קניס וממילא נדע דמה דקניס הוי כשהוא שלא ע"י תערובות אך קמ"ל דלא קניס שלים אבל שנשתנה אף שאינו בתערובות או כשהוא בתערובות אף שהוא בעין בתערובות מותר ואף אי נימא דגם שנשתנה אסור י"ל היינו דוקא בראוי להיות נהנה ממנו כשהוא בעין אז אף אם נשתנה אסור דיבואו להנות ממנו גם בעינא וחדא גזרה הוא וכשאסרו אסור בין בעינא בין שנשתנה אבל דבר שאין ראוי רק שנשתנה מודים דמותר

דשליב בל המקח למייר השיע הביא דעת  
בסי ר"ט דס"ל דקנה מה שכבר בא לעולם  
ומסתימת דבריהם משמע אף שלא ידע הלווקח  
מה נמי קיים המקח לכך חששית כאן דעת  
הראב"ד. וא"כ לענין חסן אם נדע לנו ספק זה  
במסח עצמו או כיון דהוי ספק דאורייתא אין  
בידנו כח להקל ויש לשפוך החמץ הזה אך אם  
כבר עבר עליו הפסח שהוי רק דרבנן וגם קיל  
משאר איסורים דבטל ברוב בעלמא יש לסמוך על  
הכרעתו להקל כנלפענדי :

ס"י ר"ל"ו. והחייב בסי' תפ"ח כתב ולעבד  
כנעני אי למבור דלא

יצא מרשותו והביא ראי' מעירובין דאי' לזכות  
ע"י עבדו וכי עירש דבריו תמהין דאין דמיון  
וליו ד"ל דלעולם אם הרב מוכר לעבדו להיות  
של העבד או נתון לו מתנה קנה אבל בעירובין  
דאינו מקנה ליד העבד רק לאחרים בזה שפיר  
אי' הרב להקנות על ידו לאחרים כיון דלמף  
העבד אינו מקנה לאחרים לא יצא הדבר מרשותו  
ותדע שבאשה נמי קי"ל דאי' לזכות על ידה  
לאחרים בעירוב בעל שנתן או שמכר לאשתו קי"ת  
ובע"כ דשאני לזכות על ידה לאחרים וכדמ"ג  
בסי' בנדרים וגם נעלם ממנו דעת הר"ב  
בקידושין דכ"ג דס"ל דרב שנתן מתנה לעבד קנה  
ובע"כ דשאני עירוב לזכות לאחרים איש ח"ב :  
ס"י ר"ל"ו. ע"י שאלתו בנדון הווישניק הנה

מה שכתב בש"מ דאף אם  
יתבטל באיזה דבר הקנין מי"מ לא יהי' בטל שאר  
המכירה הנה אם כי לכאורה יפה עשו מי"מ הוא  
למותר דהן אמת דהוי פלוגתא במוכר ב' דברים  
יחד ואין לו אחד מהם בטל כל הקנין או לא  
עיין בחר"ם ס"י רס"ו בטרזו שם אך זה הוי דוקא  
אם מוכר כולו בסך אחד או י"ל דהוי חד מכירה  
ובבטל מקצת בטל כולו עיין בטרזו שם משמע  
מלשונן כן אך אם היה כל חד בסך בפ"ע ודאי  
הוי ב' מכירות ואין אחד מבטל חברו לכ"ע (עיין  
תשובה ר"ב). ובדין גוף הווישניק המכירה עליו  
ודאי לא חלה כדין מוכר דבר שאינו מסוים וכמ"ש  
בחבורי נ"ז ח"ב בקונטרס קנין עולם וכן הוא  
במק"ת ג"כ והנה מה שהביא ר"מ הפלוגתא בין  
האחרונים בחר"ם באם שניהם אין יודעים מה הוא  
הנה אין לו ענין לכאן דהם מיירי דהקונה רוצה  
לקנות באמת או י"ל דגמר וקנה אבל בחמץ הנכרי  
אינו

דינו וכמ"ש הבי' ובי"ש באהע"ז ס"י כ"ט ובקידושי  
אשה מבואר שם ששניהם יכולין לחזור בהם א"כ  
ה"נ בקונה שק מלא אגוזים וה"י חסר גם המוכר  
יכול לחזור בו א"כ לא הוי מקח כלל וששיטא דעבר  
בבי' כן ה"י נראה לומר. אך כד דייקנין ליתא  
ואני תמה על הסמ"ע שתמה על הבי' למה לא  
העתיק כן בשי"ע ודאי לדינא יש הרבה חולקין על  
הראב"ד בזה שהרי ודאי דעת הראב"ד ושעמו הוי  
דלכך בטל כל המקח מכח דעתה הקונה הוי לקנות  
הכל ביחד וכל שאינו הכל ביחד לא קנה כלל  
וכוננו נראה לטעם של הר"ן בפ"ב קידושין  
בסוף דמק"ש ה' נשים וה"י' בהם ב' אחיות דספק  
הרמב"ם דבאומר כולכם מקודשות לי אין כולם  
מקודשות אף דבקיני את וחמור קי"ל דקנה מתנה  
ונתן שם הר"ן טעם מכח דבשלמא בקנה את וחמור  
אפו בשביל שלא יקנה החמור לא יקנה הוא אבל  
בלוקח דעתו לקנות רע ויפה יחד וכל שאינו קונה  
זה אינו רוצה בזה עירש וא"כ ה"נ במוכר לו סך  
מסוים ה"י פחות נמי שייך זה הטעם אבל לרוב  
האוספים דבאומר כולכם מקודשות לי אף שה"י  
בהם ב' אחיות נמי הנכריות מקודשות ומשמע  
במוסקים הללו אף שלא הכיר בהם בשעת קידושין  
שהם ב' אחיות נמי הנכריות מקודשות ובע"כ ס"ל  
דאף בקונה לא אמרינן דדעתו לקנות הכל ביחד  
ואם לא לא יקנה כלל רק אמרינן דדעתו לקנות  
כל מה שיכול לקנות אי"כ בע"כ צ"ל שאינו דומה  
להתקדשי לי במנה ונמצא חסר דינו דהתם הוי  
הכסף גוף הקנין שקונה אותה בזה ולכך כל  
דחוי הסעות בגוף הקנין בטל הקנין אבל כל דלא  
הוי הסעות בגוף הקנין שהרי בקונה שק אגוזים  
או באומר כולכם הקנין הוי בכסף או במשיכה  
והסעות הוי רק בחפץ הנקנה כמה קנה בזה כל  
מה שאפשר לקנות קונה אי"כ הוודאי חולקים על  
הראב"ד בזה והראב"ד לשטתו שגם באומר כולכם  
לא משני על הראב"ד לכך גם דעה ס"ל כן אבל  
המבחר שהביא באהע"ז ס"י מ"א דזה הראשונה  
דנכריות מקודשות ודעת הרמב"ם בשם י"א וידוע  
דכל שהביא השי"ע דעה הראשונה בתם ודעה  
שני' בשם י"א קי"ל כדעה א' וכמ"ש הח"מ בסי'  
א' בהג"ה אי"כ כיון דס"ל התם דנכריות מקודשות  
ה"נ קי"ל דלא כהראב"ד לכך השמיטו השי"ע וגם  
לדעת הראב"ד במקנה דשליב"ע עם דבר שאב  
לעולם אם לא ידע הלווקח מזה שמקצת הוי



דלא שייך לגזור שמא ישלם באיסור דרבנן כמיש ביריד סי' קיט לזה הדבר פשוט שאין בו חשש כלל ומותר אף אם ידוע שהי' בו גם מבושל גם כתבתי שם צד היתר דיי' מה דתעורבו חמץ עוברין בב"י היינו רק או לח בלח דבזה כל משהו הוא בו חמץ ויש בילה בדבר לח לכך הוא ככולו חמץ אבל ביבש כיון דהיתר עומד בפ"ע אין היתר נאסר עבור האיסור וא"כ לבער כולו אינו מחויב דהיתר הוא היתר בפ"ע ואינו חייב לבער רק החמץ ומינח אם ניכר האיסור ובקל אפשר לבררו אבל אם א"א לבררו בקל או אינו ניכר הוא כחמץ שנפלה עליו מפולת דאינו זקוק לבער ואינו חייב רק אחה"ש למכרו חוץ מדמי איסור שבו זה אם ידוע דיש כאן איסור אבל באין ידוע מותר למכרו כך יחד כמיש ברמ"א סי' תל"ו בעושה ביתו אוצר עיי"ש ולכך אין בעניס הזה חשש איסור כלל :

סי' ר"מ. שאג"ה ישראל שלח אריק עיי' נברי למסרו לישראל אחר ק"פ

והנכרי שינה ומסרו לאדון אחד כי אמר אולי יקנה הוא והאריק עמד אצל האדון כל ימיה הפסח והישראל לא ידע מזה : תשובה. נראה שהאריק מותר מכמה טעמים לא מבעיא אם ירצה האדון לשלם לו עבורו ודאי דמותר כיון דלקחו הנכרי תחלה וכבר הוא בביתו מותרין הדמים עיי' סימן תמ"ג בסומו ובענין כזה ודאי יש לסמוך על זה אף גם אם לא ירצה האדון לקנותו מותר ליקח ממנו ולמכרו לאחרים מכמה טעמים חדא דזה הוא אונס גמור וכיון דכבר ביטל ודעת הח"י בתשובה בס' מנ"י בתורת שלמים דבאונס גמור מותר אחה"י ועוד נראה דכאן כיון דהנכרי שינה בשליחותו אי"כ הוא כגולן והרי דעת כמה פוסקים דבהפקיד אצל הנכרי וקיבל אחריות הנכרי מותר לאחיהם ונהי דהרא"ש חולק היינו מטעם שכתב כיון דהשאל' ביתו וממונו של מפקיד ביתו של מפקיד קרינא ל"י וזה כשהפקיד אצלו מדעתו וגיחא ל"י בביתו שיהי' שלו להניח שם החמץ אבל שלא מדעתו דהי' כגולן לא שייך הי"ט אי"כ הוא שלו ואינו ברשותו ולכן לכ"ע אינו עובר בב"י ואף דאין שמירה לנכרי היינו בתורת שומר אבל כאן הוא כגולן וחייב אף הנכרי והי' באחריותו גם לענין אונסין לכ"ע אינו עובר בב"י והרי אף בגולן ישראל דעת הנ"ב דאינו אסור רק לגולן אבל לכל ישראל מותר בהנאה ונהי דיש לחלוק

עליו

אינו מכיון לקנות כלל והוי ערמה בעלמא רק דאנן אמרינן דכ"פ בעל החמץ מכה איסור חמץ גמור ומקנה לו והוי דעת אחרת מקנה ואף דבקצה"ח סי' רמ"ג הביא בשם הראשונים דבנכרי א"כ ד"א מקנה כתבתו בחי' דהיינו דוקא במתנה אבל במכירה מהני אף בנכרי דהוי כיש לו שותפות בגוי' דהרי רוצה לזכות בדמים של המכירה וא"כ כיון דלא מהני כאן רק מכה דעת המוכר לכ"ע לא מהני אם לא ידע מה מוכר ולכך ודאי לא הוא מכירה ומיש ר"מ דדבר המעמיר הוא רק דרבנן הנה ז"א דכאן הי"ש עבירי לטעמי' והטעם נרגש ודבר דהוי לטעמי' ונרגש טעמי' אינו בטל מן התורה ולכך אין לו היתר רק לקנות ווישניק אחר ולבטלו ברוב כתשובת פ"י ואף דכאן הוא אינו מינו וגם הוי לטעמי' מ"מ הוי וז"ג גם ה"י נרגש טעם ההיתר הי"ש וגם כיון דכבר הוי הי"ש בתעורבות קודם מותר להוסיף עליו עד ס' כנגד הי"ש שבו כדון איסור דרבנן אם נתערב כבר מותר להוסיף עליו והוי היתר יותר מדברי הפ"י הנ"ל :

סי' רל"ח. נשאלתי מהגביר נתן קאליר היות

כ"י יש לו אקציען מהפאבריק וולאדאוויק והפאבריק מכירה חמץ אם מחויב גם הוא לכתוב שטר מכירה על החמץ הזה והשבתי שדרך האנשים שיש להם אקציען בהקרדיט-אנשטאלט וכן בכל הבאנקען יש להם רק חלק לריוח או להפסד ואין להם שום זכות להגיד ולהותר דעתם בענין תהלוכת מסחר במכירה וקני' היוצאים הדרושים להמסחר או להפאבריק לכן לא חל החיוב על ר"ג למכור :

סי' רל"ט. שאג"ה באחד שהי' לו כמה ק' עניס ובזמן הזה יש

בעניס כמה תעובות מעניס מבושל כידוע להסוחרים והוא לא ידע ולא מוכר את העניס הנ"ל הנה אין בזה בית מיוחד כלל לא מבעיא אם הוי ספק אם הוי בו תעובות כלל רק אף אם ידוע דהוי בו תעובות מן המבושל אין עיין בחי' סי' תמ"ב סק"א שהנ"ב דדבר שאין בו בעין חמץ טעם אין עוברין עליו בב"י ומותר לשהותו ומכ"ש אם עבר ושהא שמותר ובפרט דהוי עיי' תעובות ודעת כמה דחמץ שעצה"ס בטל ברוב ובתשובה ליאברוב הכחתי דאף אם נתערב ק"פ צמי אח"כ בטל ברוב ובפרט ביבש ביבש דבטל ברוב

עליו היינו בגולן ישראל כיון דעכ"ם הישראל  
 עובר בבי ומשום לתא דירי קטנו לכ"ע אבל  
 בגולן נכרי ודאי דמותר בהנאה אחת"ם ואין בזה  
 חשש כלל מיהו משום חומרא דחמץ יאסרנו באכילה  
 וימכרו להנכרים ובהנאה ודאי דמותר :

**סי' רמ"א.** ע"ד שטרי מכירות שלא חתמו בעצמן  
 רק ציוו לאחר לתחום ובאמת

זה מהני הנה מה שצידד ר"מ לומר דנהי  
 דלא קנה הקרקע מי"ם המטלטלין קנה בכסף דלאו  
 בני שטרא ניהו ד"א דממ"נ אם הוסיפו על  
 נוסח שטרי המכירות הנהוגין וכתבו דליתר שאת  
 התנו שיקנו בכסף לבד ובכל קנין המועיל יותר  
 לדחול יקנה הנכרי בהם החמץ כדרך שהנהגתי  
 אני לכתוב כן אם כתבו כן לא הי צריך ר"מ  
 לשלול בזה על המטלטלין כיון דהתנה כן בהדיא  
 ובע"כ לא כתבו שם כן רק כתבו נוסח שטרי  
 המכירות וישנים והרי בהם כתב שמקנה לו המקום  
 שהחמץ בו והגבו מקנה לו החמץ איכ כתב  
 בפירוש שמקנה לו אנ"ק ואם הקרקע לא קנה  
 מפילא לא קנה החמץ ומה מהני שאר קנינים  
 אם גילה דעתו שמקנה לו בזה ובלידתי הארכתי  
 בזה עם הגאון מו"ה מהר"ם והגאון בעל גאי  
 אבדי"ם והמתקנו סוד כי דינא יהי' מותר רק או  
 בהנאה או לבטלו ברוב ועיין בתשרי ג"א יהודא  
 בסופו לחלק ח"ר"ם מובא שם מעשה כזו ופסק ג"כ  
 כן ויפה הורה ר"מ בזה :

**סי' רמ"ב.** שא"ל רת"ן דכ"א נתן כח הרשאה  
 לאיזה איש למכור חמצם

וכן בני הכפרים עושים כן וחשש דזה לא הי  
 מכירה דהוי כאומר אמרו וכיון דלא קנה הקרקע  
 לא קנה גם החמץ דהוי כקני את וחמרו. השו"ב.  
 מ"ש דהוי כקני את וחמרו ד"א דהרי בקני את  
 וחמרו קי"ל דקנה מחצה אך זה הי לו לדמות  
 למ"ש בס"י רט"ו פלוגתא הפוסקים בקונה ב'  
 דברים יחד פליגי הפוסקים אם הי קנין עיי"ש  
 בט"ז ובאה"צ סי' מ"א במקדש ה' גשים והי'  
 בהם ב' אחיות ובהר"ן ואחרונים שם אך כאן אף  
 אם הי קונה החמץ היי איסור אם הקרקע לא קנה  
 הנכרי איכ הוי החמץ ברשות ישראל ובאחריותו  
 דעכ"ם תפיס ל"י אזוי והוי כמשכון בידו גם  
 רצה בקיומו ולכך ודאי אם לא הי קונה נכרי  
 הקרקע היי איסור גמור אבל באמת נראה דקנה  
 הנכרי הקרקע דמה שדמיתו ר"מ לאומר אמרו

הוא טעות דשם מצוה לעדים לתתום הוי הציווי  
 ע"י שליח זה ל"ם אבל כאן במכירת חמץ ותתום  
 השליח והרי לשליח אומר לתתום וזה ודאי יוכל  
 לעשות שליח למכור הקרקע או מטלטלין והן  
 אמת שמבואר במק"ח דחתימת השליח איך זה  
 הוי אם אין לשליח כח והרשאת כתיבה או ל"ם  
 חתימת השליח אבל ב"ש לשליח הרשאה והוא מוסר  
 כל הרשאות שלו ליד הנכרי וכותב לו שפ"מ בשמה  
 שמוכר לו הכל בהרשאת הבעלים או הוי מכירה  
 מעליא ואין לפקפק עליו ולכך אם כותב בשפ"מ  
 שמוכר בהרשאת המוכרים ושיש בידו שטר הרשאה  
 ומוסר לנכרי ההרשאות ודאי אין קפידא ואין לו  
 ענין לאומר אמרו כלל דהתם אומר לשליח שיאמר  
 לעדים שהם יתתמו ובסוגיא דא"א הארכתי ומ"ש  
 לעיל שזה דומה לסי' רט"ו ד"א דהתם מירי  
 שמכר כולם בסך אחד כלשון הט"ז שם ולכך סי' כ"ב  
 לקצת דבטל הכל אבל כאן דמוכר הקרקע בסך  
 בפי' והחמץ בפי' כל מין ודאי אחד אינו מבטל  
 השני ולכ"ע הוי קנין דלמ דחל הקנין :

**סי' רמ"ג.** שא"ל ר"ה שבולת שיעל שנתלחלח

במים ונתערבו עם היבשים  
 שלא נתלחלו והרוב הי' יבשים אם מותר  
 למכרם חוץ מדמי איסור שבו : השו"ב. לא ידעתי  
 למה ספק רק לענין המכירה ולא לענין אם  
 מחויב לבערם כי היום עדיין חובת ב"י אבל באמת  
 שא"צ לבערם אם אין ניכרין הלחים כיון דנתבטלו  
 ברוב לא מבעיא להסוברים דיבש ביבש בטל ברוב  
 ודאי דמותרין אף גם להסוברים דיבש ביבש ל"ב  
 הוי רק דרבנן ומכח חומרא בעלמא והיינו לענין  
 אכילה אבל לענין ב"י כיון דמדאורייתא בטל ל"י  
 לא שייך ב"י כמי"ש המנ"א סי' תמ"ב וממילא כיון  
 דלא עבר בב"י מותר לאתח"ם לנמרי ואף אם הי'  
 אסור לשהתו לכתחלה מי"ם לענין אחת"ם איך  
 ספק דמותר לסמוך ע"ד רוב הפוסקים דסי' א'  
 דחמץ שעשה"ם בטל ברוב בעלמא ומפורש שפ"מ  
 דאין חילוק בין נתערב ק"ם ועבר עליו הפסח  
 הכל דינו שוה ואיכ לדידן לרוב הפוסקים הוי  
 כן ברוב בעלמא ולכך לאתח"ם ודאי דיהי' מותר  
 אף בלי השלכת דמי האיסור ל"ם המלח ועיקר  
 הפסח הי' נוסף רק לענין אם מותר לשהתום עד  
 אחת"ם או לא ואם הי' אסור לשהתום לא הי'  
 מועיל בזה מכירה בפסח חוץ מדמי איסור שבו  
 דהרי צריך ביעור ומת שנותן לנכרי בחנם אין חז

היתרא ובר ואיכ אולי לא יבטל ומכיש דלבו בל  
יהי עמו בשעת הביטול וממילא דלימ המכירה  
דהוי הערמה ויהי רבים נכשלים באיסור חמץ  
שענהיפ לכן אין למכור לקלי הדעת וחשודים על  
דברים האסורים והוא ברור, ועיין בחבור על:

אריח משנת תקצ"ט דף י"ח ע"ב בזה:

**סי' רמ"ה. שא'** בקמה סולת הנמכר לנכרי  
אחר חצות היום בקנין  
אג"ק ובמעות הקרקע הי' רק בשכירות גם להמכר.  
והנה הסולת שלנו ובפרט של כרכים וכפי שכותב  
רו"מ דרך הסתייגה ודאי הי' חמץ גמור ואין מקום  
להתירו כי מ"ש בשם אחד דהפקר נקנה באגב אין  
נראה כלל חדא דקנין אגב דעת כמה דהוי ר"ק.

דרבנן יש לספק אם מהני קנין דרבנן בחמץ ואיכ  
כאן הוי כמה ספקות לאיסורא דלמא דלא כהר"ה.

דהוי דעת יחידיא ודלמא לא מהני קנין דרבנן  
בחמץ ועוד הוי טעות יותר דלו יהא דמהני קנין  
אגב בהפקר היינו אם הקונה מכרין לקנותו אבל

בזה הנכרי אינו מכרין לקנותו כלל ואצלו הוי מילי  
דכדי רק בחשובה כתבתי דלכך מהני דעת אחרת

מקנה אותה דהישראל מכרין לקנותו וקנה הנכרי  
בלי דעתו ואיכ זה הוי אם יש דעת אחרת מקנה

אבל בהפקר דליכא דעת אחרת מקנה לא מהני  
דהנכרי אימ לקנותו וגם אינו מכרין לקנות הקרקע

שיקנה על ידו גם אם קנין אג"ק הוי ר"ק דרבנן  
י"ל בנכרי לא תקנו זה כמ' בחליפין הסוברים

דהוי מדרבנן גם לסמוך על דעה דהוי בקנין  
חמץ אין ג"ל דהרי במשכון הקשו הראשונים נימא

הואיל ובידו לטעותו אך דתרוצו דמחוסר ממונא לא  
אמרינן הואיל ואיכ בזה היכא דהוי ספק אם

קנה הנכרי או לא ואיכ אם היה אתי לדינא לקמי  
ב"ד הי' פוסקים לו דלא קנה הנכרי כיון דהישראל

מוחזק והוא מרי' קמא ואיכ הואיל ובידו לאשתעי  
דינא עמו ויהי' זוכה בדין הוי ברשותו וכיון

שאילולי איסור חמץ הי' מחויב בהחמץ ולא הי'  
נותנו להנכרי והי' עכ"פ בידו לעשות כן וזה הוי

בלא הוצאת ממון ולכך מכח הואיל הוי שלו ועבר  
בביי וכמיש בכמה דוכתא בעזרי' דהכלל כך הוא  
דכל שלולי איסור חמץ הוי ברשותו רק מכח חמץ  
אינו ברשותו לכך עשאו הכתוב כאלו הוא ברשותו  
אבל כל שלולי איסור חמץ נמי לא הוי ברשותו  
לא עשאו הכתוב כאלו הוא ברשותו ואיכ כאך  
לולי איסור חמץ הוי הדין תורה דהוי שלו לכך

ביעור אך לפמ"ש דאין בזה חשש ביי ומותר  
לפתחם אין כאן ענין השלכת דמי האסור לים  
המלח רק ישהנו עד אחה"ס רק אם רוצה למכרם  
חוץ הפסח או יש לו למכרם חוץ מדמי איסור  
שבו ולזה כוון הח"י בס"י תמיד אבל אם רוצה  
להשהותו ישהנו ויהי' מותר למכרו ביחד ובפרט  
לאיש עני והוי הפ"מ לו כנלפע"ד נכון לדינא  
(נשמט מלעיל) שזה הכל באם הלחין אין ניכרין  
עדיין אבל אם ניכרין ודאי צריך לבערם ולהשליכם  
למים דוקא או לשרפם וזה יותר טוב ולא מהני  
בזה חוץ מדמי איסור שבו:

**סי' רמ"ד. שא"ל** אם מותר למכור חמץ  
לקלי הדעת שהם

ימכרוהו לנכרי. נראה שחלי"ה עיי' איש כוח  
ידידו דמכירת חמץ הוי ערמה ובדאורייתא ל"מ

כמיש התב"ש ומה דבחמץ מהני משום דבדאורייתא  
בביטול סגי ודעת כמה דחמץ ידוע ל"מ ביטול

אכתי איך נסמוך על הערמה בדאורייתא אך י"ל  
עפ"מ הט"ו בס"י תל"ד דאנן סהדי דנותן לשליח

החמץ במתנה והמק"ח תמה דהרי לא עשה בו קנין  
ולק"מ דזה הוי כמכירי כהונה דל"ב קנין דבאמת

עיקר הוי מה שגומר בלבו להקנות וכל הני דבעי  
קנין במעשיו היינו רק לגלות מחשבתו ולהיות

מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו דגמר ומקניי אבל  
היכי דהוי אומדנא דגמר בלבו להקנות ל"ב קנין

וה"נ בזה כשהניע זמן איסורו אנן סהדי דדעת  
כל אדם דאם ל"מ הביטול או גמר ומקניי אותו

לנכרי במתנה ונעשה של הנכרי ויוצא ממ"נ ותינת  
אם המוכר החמץ מוכרו לנכרי בעצמו או גמר

ונותן במתנה או אם מכרו לישראל אחר והאחר  
מוכרו לנכרי או בעל החמץ גמר ומקניי להקונה

והקונה להנכרי אבל אם קונה החמץ חשוד ובעל  
עברות איכ נהי דאמרינן בש"ס דחמץ של ע"ע

מותר מיד לא שביק היתרא וכי' כבר כתב הח"י  
דלא שייך בזה"ל דכילי ע"ע להכעיס ניהנו ויש  
לחוש דבכה"ג בעל החמץ מקנה אותו לנכרי להקונה  
ומ"מ הקונה שהוא חשוד לא יקנה אותו בלב  
שלם לנכרי ושוב ל"מ מכירתו דהוי ערמה והוי  
חמץ שענה"ס ואף דאחתי"ס הוי ר"ק דרבנן מ"מ  
לא נחשב הערמה בדרבנן כיון דפסח גוסו הוי  
מה"ת ועבר עליו בביי ממילא כיון דעל חמץ  
עברו בביי אסור לאחתי"ס ומכ"ש דיש לחוש אולי  
לא יבטל החמץ כיון דבזה"ל לא אמרינן לא שביק

אין יכולין להקדישו דכתיב איש כי יקדיש את ביתו קודש מה ביתו ברשותו אף כל שהוא ברשותו יצא זה שהוא ברשותו ואינו שלו עייש ואיכ הני הרי כתיב בבתיכם ואיכ נהי נמן דהפרו בהיט סי' ת"ף כתב דבבתיכם קאי על החידוש עכ"ם על החידוש על הגורם לממן ודאי קאי בבתיכם ואיכ בעינן שיהי ביתו שלו וברשותו ואיכ נהי נמי דשכירות לא קניא עכ"ם אינו ברשותו רק ברשות הנכרי והרי גולה נמי לא קניא ומ"ם נחשב להגנול דאינו ברשותו איכ ה"נ נהי דשכירות לא קניא עכ"ם אינו ברשותו ומה פריך. אך איש כיון דהתם מיירי ביהד לו בית מרצון ישראל ובידו ללקחו כל פעם מן הנכרי איכ שמיר הוא ברשותו ואינו דומה לגולן דאינו ברשות הגנול שהגולן לא יחזיר לו אבל בזה הרי בידו לחזור בו מיהו אם שכירות קניא מה בכך דבידו לחזור בו השתא לאו ידידה והוי כמו הואיל אי בעי קנה לא אמרינן אבל אם שכירות לא קניא ובידו לחזור בו הוי דומיא דביתו שלו וברשותו לכן הוצרך לטעם השי"ס דאינו מצוי בידו אבל בשכירות דאין בידו לחזור בו תוך הזמן מה בכך דלא קניא אבל ברשותו עכ"ם ולא הוי דומיא דבתיכם והוי כמקבל אחריות על חמצו של עכ"ם בביתו של נכרי דמותר לכך לדידי שוין הם רק ביד כיון דאסור להשכיר ביתו להכניס בו חמץ טוב יותר המכירה אבל אם מוכר החמץ בייג יכול לכתוב שכירות בלי חשש ומסקו כלל :

סי' רמ"ז. שא"ל ת"ת בדבר הבהמות שאוכלין חמץ מפסולת היי"ש ומזכרים

אותם לעכ"ם עפ"י ספר מקיה הגם שהתב"ש מספק עכ"ו מחמת הפ"מ סומכין על המקיה ועתה ק"ם נשאל מאיש שקנה ג' שוורים והם עומדים על הרפת ואוכלים חמץ ורוצה לשחוטם בחוה"מ איך להתנהג במכירתם ואסרו ר"מ למכור לעכ"ם דג' שוורים אין הפ"מ כיכ וגם מחמת שרוצה לשחוטם בפסח הגם דמותר מחמת זור"ג עכ"ז יש לפסקם בזה וכו' : תשובה, יפה הורה וכן אני מודה ובחבורי ג"ו ח"ב בקונטרס קנין עולם הארכתי לחזיק בדברי התב"ש וחלילה למכור הבהמות להאכיל חמץ וכן הורה תמיד הרב הצדיק הגדול המפורסם אבדיק בושטאטש ז"ל אך באם אני רואה דהוי הרבה בהמות וקשה לשמוע אני מתיר למכרם אך לנכרי עשיר שיהי בידו לשלם באמת שלא יהי

אף דמכח חמץ יבוא לחקל לא מהני דעשאו כאלו הוא ברשותו וספק לזה מפ"ד דבי"ק הואיל ואי תבע ל"י בדינא קפן לא אמרינן זיל שלים השתא נמי לאו מכירה הוא כן ה"נ בזה לכך אין לזה תקנה כלל רק או לבטלו ברוב כמי"ש הפ"מ בשם ח"ש פ"י או נסמוך ע"ד בעיה לחיתר בתנאה לא חז"ם ומכרנו לנכרים אף באופן שלא יקח הדמי תחלה רק יקח תחלה הקונה נכרי החמץ ואח"כ יקבל דמים וכמי"ש המב"א סי' חמ"ח ואני בקונטרס קנין עולם :

סי' רמ"ו. מ"ה. ששאל בענין מכירת חמץ אם טוב יותר להיות נכתב

הקרקעות במכירה או בשכירות כי יש סברא לכאן ולכאן : תשובה, לדידי שניהם שוין דמכירה ודאי טובה ומ"ש ר"מ שהי הערמה מה בכך לא מבעיא לדעת החולקים על התב"ש אף בדאורייתא מהני הערמה ואף לפ"ד התב"ש נמי איש דהרי מ"מ מן התורה נהי דהערמה לא מהני מ"מ הרי גם גוף המכירה של החמץ הוי רק הערמה ואיכ אינו מכירה רק דמן התורה בביטול בעלמא סגי איכ מה בכך דהקרקע הוי של ישראל הרי בטלו ומדבגן דלא מהני ביטול הרי מדרבנן מהני הערמה איכ כמו דלא איכפת לן מה דמכירת חמץ הוי הערמה כן לא איכפת לן מה דמכירת המקום הוי הערמה לכך המכירה הוי טובה וגם השכירות הוי טובה כי מה שחשש המק"ח דשכירות לא קניא והוי חמץ עכ"ם באחריות ישראל בבית ישראל אינו נראה כלל חדא דלמה יחשב באחריות ישראל הרי לא קיבל עליו אחריות ומדין שומרין או דתמיס ל"י אזווי הרי בנכרי לא שייך דין שמירה בסתמא ואף אם יאבד לא ישלם לו הנכרי הרי זה אינו מדינא כי מדינא יתחייב לשלם רק דהעכ"ם ינזול ממנו או בדיניהם הגה זה הוי דעה דהוי לומר דאם הנכרי אלם נחשב אחריות ולא קיי"ל כן ועוד אף אם הוי באחריות מה בכך דשכירות לא קניא הרי כן פריך השי"ס ברפ"ק דפסחים גבי יחד לו בית ולדעת קצת מיירי אפי' באחריות ומשני לא ימצא אמר רחמנא פרט זה שאינו מצוי בידו איכ מוכח דאף אם שכירות לא קניא מ"מ מהני בחמץ שכירות דאינו מצוי בידו ועוד אני אומר בעז"ה דלכאורה קשה מה פריך השי"ס למימרא דשכירות קניא וכו' ומהו פריך הרי אמרינן בבי"ק צ"ו גול ולא נתיאשו הבעלים שניהם

והשיעבוד של כ"א הוי על כל החמץ והוי כלו  
 לזה וכולו לזה ולא שייך בזה ברירה והוי כחמץ  
 של נכרי באחריות ישראל ולכן לזה אם לא הוי  
 נמכר כלל הוי אסור לאחז"פ רק אם מברוהו  
 המלוין כנ"ל שפיר דמי :

**סי' ר"ג. לשאלה** יהודי קנה ק"פ חטים  
 מעורים ונתן לו הכסף  
 ולא משך החטים והחטים שקנה היו מעורבים  
 בהרבה חטים של העכרים והיהודי לא מבר החטים  
 בסברו כיון שלא משך החטים עדיין עומדים בבית  
 הנכרי ובאחריות הנכרי עליהם מגנבה ושרפת.  
 ואחז"פ נתוודע שהחטים המה תמוצים עד שאין  
 ס' נגד החטים שצמחו וכור חטים קנה ג"כ בכסף  
 לבד והיו ג"כ תמוצים ולא הוי מעורבים עם  
 החטים של עכרים : תשובה. הנה ר"מ צדד  
 להיתר ואף דעתי כן ואבאר בקצרה דמי' ר"מ  
 דבנכרי אין כסף קונה יפה אמר ומיש ד"ל כיון  
 דנתנו הקונים לקנות בזה הוי קנין ממש זה  
 אינו נראה דודאי קנין שאינו קנין מדינת הן  
 לישראל לא לנכרי י"ל כיון דנתנו לקנות

צ"כר הערמה כ"כ אך לבהמות מועטים אני אוסר  
 למכרם להאכילם חמץ וכן מסקתי גם בפסח הזה  
 ומכ"ש היכי לשרוטם בפסח דניכר הערמה  
 יותר דמכיון כדי לפסמן וגם הוי לו הנאה מזה  
 כמ"ש ר"מ ודאי יפה תורה :

**סי' רמ"ח. שא'** בפרות שנלקחו לערל בימות  
 הפסח והאכילום חמץ  
 ואח"כ חורו לבעליהם בפסח ומורה אחד אסר  
 החלב ור"מ התיר הנה כל הטעמים שלו אינן  
 דמי' דהוי זו"ג נעלם ממנו המג"א סי' תמ"ה  
 דבחמץ זו"ג אסור ומ"ש דנשתנה לדבר המותר  
 ז"א דזה מהני רק באיסור אכילה אבל לא  
 באיסור הנאה דעכ"פ הנאה הוי וכ"כ במק"ח  
 ומ"ש דהוי הנאה הבאה לו בע"כ ד"א כיון  
 דגם נהנה שאם לא הוי מאכילם לא הוי נותנין  
 חלב כלל או לא חלב הרבה עכ"פ וא"כ ניחא  
 ל"י באונס זה ולא נחשב אונס וכן הוא במק"ח  
 סברא זו עיי"ש :

**סי' רמ"ט. בנדרין** החמץ שהוגבה ע"פ  
 המאגיסטראט לבע"ח  
 יהודים ולערלים מה לעשות בו בפסח. הנה זה  
 אינו חדש וכבר כתוב אצלי בתשובה על כיוצא בזה  
 והנה מ"ש ר"מ דהלוה ימכרו ד"א דנהי דבע"ח  
 מכאן ולהבא הוא גובה מי"מ כיון דנהי דהוי שלו  
 ואינו ברשותו ואיש כי יקדיש את ביתו קודש אמר  
 רחמנא מה ביתו ברשותו וכו' וכל דא"י להקדיש  
 א"י למכור וגזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אין  
 יכולין להקדיש וכו' אך המלוין ה"י יכולין למכרו  
 דנהי דבע"ח מכאן ולהבא הוא גובה מי"מ יכול  
 למכור זכותו וחובו שיש לו כמו במלוה שיש לו  
 משכון יכול הוא למסור החוב והמשכון שיש לו  
 כן ה"ג בזה המלוין ה"י יכולין למכור הזכות  
 והחוב שיש להם על חמץ זה וא"ו ה"י מסתלקין  
 מן החמץ. ומ"ש ר"מ להיתר זה מכח דהוי גם  
 לנכרים חוב על זה ודימה זה לישראל ונכרי שהי'  
 להם בשותפות חמץ וחלקו אחז"פ דאמרינן בזה  
 א"ב הנה ז"א דבזה לא שייך ברירה דהתם כיון  
 דגוף החמץ הוי של זה ושל זה שייך לומר אין  
 ברירה והוי כהחליטו חלקם אבל בזה כיון דבאמת  
 מכאן ולהבא הוא גובה א"כ אין החמץ שלהם רק  
 דהוי להם שיעבוד על החמץ ובאחריותן והנה  
 השיעבוד הוי לכל הלוה על כל החמץ זה כמו  
 שה דאם נמסר מחצה וכדומה יכול לגבות מן הנשאר

בזה חטאת וכו' ודאי יפה תורה :  
 בזה מהני אבל כסף כיון דמדון תורה הוי קנין  
 בישראל מישראל רק התורה אמרה דלנכרי אינו  
 קנין א"כ כיון דהתורה אמרה כן ל"מ מנהג בזה  
 נגד דין תורה ואף דבדיניהם קנה עיין מג"א סי'  
 תמ"ח דהוכיח מן הש"ס דל"מ בדיניהם רק מה  
 דפסקה להם התורה ועוד כיון דכל חמץ אינו  
 ברשותו של אדם רק דהתורה עשאו כאלו הוא  
 ברשותו וא"כ בזה כיון דצמד דין תורה לא מהני  
 בנכרי שוב בזה לא עשאו הכתוב כאלו הוא ברשותו  
 ועוד נראה כיון דהחטין לא הוי ברשותו ולא ידע  
 שיש בהם הרבה מתומצים י"ל דאיסורא לא ניחא  
 ל"י דליקני והוי מקח טעות ואינו שלו כלל דהוי  
 כקנין בטעות ומ"ש ר"מ דהוי עיקרו דאגרייתא  
 עיין מג"א סי' תמ"ז בשם הר"ן מ"ק דחולין  
 דישראל שהפקיד חמצו אצל נכרי וקיבל הנכרי  
 אחריות צריך ביעור מדרבנן א"כ הוי עיקרו דרבנן  
 ולכן מכח כ"ו הנני מסכים לדברי ר"מ ור"מ  
**סי' רנ"א. ל"ב** ואלאזין נראה דהיי"ש מותר  
 לגמרי לא פכעיא לפי  
 משמעות השאלה דנראה לפי שמעיד הזמן  
 דהיי"ש הנעשה אח"כ ביד האדון הוי רוב נגד  
 היי"ש הנעשה ביד ישראל וא"כ בסל ל"י היי"ש  
 של ישראל ברוב וחמץ שעשה"פ בטל ברוב והפי'  
 בתשובה